Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 32 (13656) | 1972 оной февралиин 8, вторник | Сэн 2 мүнгэн

1972 ондо республикын хонишод 0 эхэ хонин бүриһөө адагынь 85—0 хурьга абажа томо болгохо, хурьгадые эхэһээ һалгааха үедэнь 20—5 килограммда хүргэхэ, хонин бүриһөө 3,2 килограммһаа бага бэшэ ooho хайшалха, хониной мяха абалге 16 мянган тоннодо хүргэжэ, гүйдөө 15,5 мянган тонно хониной ха, 68,1 мянган центнер ноoho алдаха социалис уялга ябаһан йна.

БурАССР-эй малшадай 1972 оной социалис уялгануудһаа.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ОХИН СООГУУР

хи табан жэлэй и жэлэй түсэбые амйгаар дүүргэхын хы Совет орон додэлгэрһэн бүгэдэ социалис мүрысөөнложо. манай Хяагозой хонишод байго дээшэлүүлэгдэһэн баа юм. Мүнөө шэнэ түрүүшын үдэрһөө социалис уялгаяа түрэтэйгөөр дүүргэлбэ.

жэлдэ совхозой эхэ 17 отарын хонишод 9040 хурьга түсэбтэй һаа, тэрэүлэн дүүргэжэ, 11 эхэ хонидһоо хамта ан хурьга абажа ха. хонин бүриһөө грамм ноoho хайорондо 3,1 килоoho абажа, гүрэн центнер ноoho тузорилго урдаа табяа. ажахын олонхи удта шэнэ жэлэй түл нгүй адхаржа байралиин 2-ой мэдээхоз дотор бүхыдөө гаран хурьган абарза хоролтогүйгөөр болгогдоно. Бүхы март һарын тэн бостажа гол түлэб байна.

һайнаар абахын түтын совхозой хонидэ дэлгэрһэн сомүрысөөндэ «Хүндэ Тэмдэг» орденоор һан түрүү хони Жамсаевич Даэрхимлэжэ ябана. хонишод хаража бүхы 716 эхэ хонин дээрэ 600 үлүүтэй абаад, бултыень бүнөөр түлжүүлнэ түл гарза хоролтогүйгөөр, һайнаар түлжүүлхын тула тус отарын хурьгашад Зоя Дашапылова, Екатерина Бадмажапова, Татьяна Игумнова гэгшэд ехэхэн оролдолго гаргана. Мүн энэ отарада хурьга абалсажа байһан комсомол басаган Анна Черноярова өөрынгөө һайн дураар ерээд, бэрхэ хонишон Сурун Дашапыловай дүй дүршэлые халан абаха, саашадаа өөрөө хонишон боложо хүдэлхэ зорилготой.

— Бидэ нэн түрүүн намартаал хонидоо һайнаар таргалуулха, илангаяа таряанай һуурида бэлшээжэ хүшэлүүлхэ гэжэ оролдодогбди. Мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээлээр элбэг, яһала һайн ондо орожо байнабди. Юрэдөөл зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха уялгаяа сохом дүүргэхэ аабзабди гээд һанагшаб, — гэжэ нүхэр Дашапылов хөөрэнэ.

Совхозой бэрхэ хонишодой нэгэн коммунист Василий Бальчиновай даадаг бригадынхид баһал хурьгадые һайнаар абажа байна. Мүнөө эндэхин отарынгаа бүхы 641 эхэ хонинһоо даб дээрэ 500 хурьга абанхай. Тэрэшэлэн үнинэй хонишон Максут Ибрагимовай хүтэлбэрилдэг бригада 677 эхэ хонинһоо 400 хурьга абаад байна.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, совхозой хонишод түрүүшын үдэрһөө түл һайнаар абажа, урматай баяртай, урагшаа һанаатайгаар ажаллана.

И. ДЫЛГЫРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хяагтын аймаг.

ХОНИШОД УРМАТАЙ

Совхозойнгоо гол һалбари болохо хонин ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулжа ябадаг хонишон Цэрэн-Дулма Эрдынеевна Дармаевагай даадаг отарын хонид жэлэй дүрбэн сагта тобир тарган байдаг. Арба гаран жэлдэ хонишоноор ажаллажа байһан нүхэр Дармаевагай отарын эхэ хонид хурьгалһанайнгаашье удаа хүсэ шадалаа алданагүй. Энэ бригадын хонишодой ажал тухай газетэдэмнай бэшэгдээ һэн. Тиигэбэшье тэрээн тухай үшөө дахин хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Нюусань юун бэ гэхэдэ, Цэрэн-Дулма Эрдынеевна зундаа, намартаа эхэ хонидоо хүсэдөөр таргалуулжа шадана бшуу.

Үнгэрһэн жэлдэ энэ хонишон зуһагуудые түрүүшынхеэ хурьгалуулжа, түл түрэсыень нарин нягтаар харууһалжа, зуун хонин бүриһөө 95 хурьга абажа, бүрин һайнаар түлжүүлжэ, тус бүхэниинь 20 килограммтайгаар тушаагаа. Хонин бүриһөө 3 килограмм ноoho хайшалаа һэн.

Даажа абаһан 700 зуһагтаа октябриин хуушаар талха тарянай зүйл эдюулжэ эхилээ. Һайнаар харууһалагдаһан энэ отарын хонид һү ехэтэйгээр түрэнэ.

— Эхирлэһэншье хонид хурьгадаа садхаана, —гэжэ нүхэр Дармаева хөөрэнэ.

Энэ отарада мүнөө 4 хүн ажаллана. Үнгэрһэн зундаа отарын хонишодой, мүн эдэнэртэ туһалалсадаг Онохойн модоной комбинадай хүдэлмэришэдэй хүсөөр 1170 центнер үбһэн хуряагдажа, шарга дээрэ сомогдожо, газаагаа зөөжэ абтанхай.

Январь һарын гурба-дүрбэнөөр хонид түрэжэ эхилээ. Үдэртөө 20—25 хурьган абтажа, бүхыдөө 400 гаран хурьган собхоролдожо байна. Абтаһан хурьгад барандаа тобир һайнууд, садхалан. Нарай хурьгатай хонид амяарлуулан эдеэлүүлэгдэнэ. Ахалагша хонишон Ц-Д. Дармаева эхир хурьгадые илангаяа наринаар эдеэлүүлнэ **(1-дэхи зураг).**

Наһажаал болоһон Шойнима Раднаевич Агбанов хара багаһаа хойшо мал ажалда ябажа, дүй дүршэл ехэтэй, тиимэһээ жэл бүхэндэ отарын хонишодто туһалалсадаг, үбһэ тараалсадаг юм **(2-дохи зураг).**

Һаяхан хонишон боложо ерэһэн басаган Лилия Шойжамсуева ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, нүхэдтөө магтаалтай болонхой.

К. ГАБАЕВАЙ фототекст.

Загарайн аймагай
Эрхирэгэй совхоз.

ҮҮСХЭЛШЭД ҮГЭДӨӨ ХҮРӨӨ

«Сүүдхэдэ үхэр бүхэнөө — 1000 граммаар!» гэһэн уряа доро республика дотороо мүрысөө дэлгэрүүлһэн Хамниин малшад — XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид һая Захааминайнгаа мяханай комбинадта һүүлшын һурэг шахамалнуудаа тушаажа, гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. Хахад жэлэй түсэбэй ёһоор, 1150 центнер мяхан гүрэндэ худалдагдаха байһан аад, 1158 центнертэ хүргэгдөө. Хамта 357 хашараг тушаагдажа, толгой бүхэниинь дунда зэргээр 324 килограмм татаба.

Шахалгада байха үедөө сүүдхэдэ хашараг бүхэниинь шэгнүүрээ 1072 граммаар нэмээһэниинь элирбэ. Колхозой хоёрдохи отделенидэ Николай Гуржаповай даадаг шахамалай гүүртынхид сар бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1120 граммаар нэмээжэ байһан.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэһэн Хамниин малшад эдэ үдэрнүүдтэ малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар, тарган тобироор үнгэргэхын, буруу, хашарагуудайнгаа шэгнүүрые хүйтэнэйшье үедэ һайнаар нэмээжэ ногоон дээрэ гаргахын түлөө социалис мүрысөөгөө дэлгэрүүлжэ байна.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корр.

...Л АБАҺААР ...ИНЭЙ

...вский» совхозой эхэ отарануудта хурьгад ...алба. Эндэхи хонишод хурьгадаа гээлтэ хоролтогүй, һайнаар түлжүүлурдаа табинхай. Һүүлэй ёһоор, ажахыда хурьган абтанхай, ...оор түлжүүлэгдэжэ байдо эхэ хонидой 19 отаю. Совхозой хонишод ...дэ түл абалгада түгэс ...й орожо шадаа. Нарин газарта Дулмажап ...ай отарада зууһаа ...рьгад абтанхай. Эндэхи ...бһэ тэжээлээ, зелёнко, хорёодоо оруулаанхай. ...э жэлдэ манай отарын коллектив 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3 килограмм 150 грамм ноoho хайшалха социалис уялгатай. Абаһан хурьгадаа эхэһээнь һалгааха үе болотор тус бүхэнэйнь шэгнүүрые 23 килограмм болгохо зорилготойбди. Манайхид 2-дохи отделениин Октябрь Цыбжитовэй отарынхидтай мүрысэнэ,— гэжэ нүхэр Доржиева хөөрэнэ.

Дулмажап Доржиева ажалша бэрхээрээ совхоз дотороо суурхаһаар үнинэй. Үнгэрэгшэ 1971 ондо эндэхи отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга, хонин бүриһөө 3 **килограммһаа** дээшэ ноoho **хайшалжа** абаһан юм. Ажал хүдэлмэриеэ эмхитэйгээр ябуулһанай ашаар Дулмажап жэлһээ жэлдэ амжалта туйлажа шадана. Тус отарынхид хаража байһан хонидоо хаһа сагтань, зоотехнигэй табиһан рационой ёһоор эдеэлүүлдэг. Үдэрэй туршада хонин бүридөө хахад килограмм үбһэ, зелёнко, 200 грамм ороoho таряа эдюулнэ. Хурьгалха дүтэлһэн хонидһоо бэшыень уһалһанай удаа 2-3 часай туршада хагданда адуулдаг гуримтай.

Доржиевагай отараһаа холо бэшэхэн Бальжит Гатапова, Ендон Цыренжаповай отаранууд үбэлжэнэ. Гатаповагай отарын хонишод 50 гаран хурьга абанхай. Тус отарануудай хонишод үбэлжэлгэдөө һайн бэлэдхэлтэй ороо. Мүн тэндэхи хонишод шэнэ социалис уялгануудые баталан абанхай.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хори.

Һайтай, муутайшье

Бидэ «Эрдэм» колхозой эхэ хонидой 14 отарануудаар ябажа, малшадай хурьга абалгаяа хэр бэлэдхэлтэй угтаһые шалгабабди. Тус ажахыда мүнөө жэлдэ 8000 эхэ хонин үбэлжэжэ байнхай. Колхозой эхэ хонидой 11 отара үбэлжэлгэдэ, шэнэ жэлэй түл абалгада түгэс бэлэдхэлтэй оробо. Эндэхи хонишод саг болзортоо хонидойнгоо байрын нүхэ һүбэ шэглэжэ, сонхонуудыень шэллэжэ дулаалһан байна.

Харин Жигмитов, Гармаева, Тубчинов гэгшэдэй отарын хонишод байраяа үшөө дулаалжа үрдеэгүй байһаар. Эдэ отарануудаар ябажа харахада, зарим байрадань таһалганууд дуталдана.

— Хурьгадай гаража эхилтэр хэдыхэн үдэр үлөө. Тэрэ болотор хэрэгтэй юумэеэ хэжэ үрдихэбди, — гэжэ тэдэнэр найдуулба. Ажахын 12 отарада электрын гэрэл оруулагданхай. Электригүүд үшөө хоёр отарада гэрэл оруулха зорилготой.

Тобир тарган хонидһоо өөдэргэн хурьгад абтадаг гэжэ хонишод һайн мэдэдэг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ эндэхи хонишод һүрэгэйнгөө хүшэ шадалые һуларуулхагүйе оролдоно. Тулюуршаг болоһон малаа илгажа, ондоо хорёодо байлгаад, һайнаар эдеэлүүлдэг. Энэ колхозой бүхы отарануудта ороoho тарланай зүйл асарагдажа үгтэнхэй. Центральна, Дэбээнэй отделениин отарануудай хонишод арба гаран хоногто хүрэхэ үбһэ, һолоомо хорёодоо оруулаанхай. Харин Ёнхоройн отделениин хонишод энэ талаар гээгдэлтэй.

Колхозой хонишод хурьгалха хонидтоо модоной шэлбүүһэ эдюулнэгүй. Энэ витамин ехэтэй тэжээлдэ анхаралаа багаар табидагынь гайхалтай.

Юһэдэхи табан жэлэй 2-дохи жэлэй түл абалгада колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд анхарал хандуулна. «Хонишодой дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, үрэ дүнгүүдые хаһа сагтань гаргажа байха» гэһэн шиидхэбэри колхозой партийна организаци баталан абаба. Хонишон бүхэн социалис уялгануудые абанхай.

Эндэхи хонишод СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха зорилготой ажаллана.

В. САМБУЕВ.

Сэлэнгын аймаг.

...ОНИД ХУРЬГАЛЖА ДҮҮРЭНТЭЭ

Репортаж

...ООГУУР һара гараха ...хүйтэн улам шангаа үлгөөтэй байһан гра...н мүнгэнэй уһан доо...ууһаар, заримандаа ...гоогой зурлаада хүрэнэ. Хэршье дулаанаар хубсалаад ябахада хүйтэн жабар эндэ тэндэһээш ходоро сорьёходол гэхэ юм. Тиигэбэшье тээ үдэ багта хүйтэнэй охин һуларжа, яһала игаабари болоодхино.

Бидэ Тинсэ голые үгсэжэ, зарим тээгүүрээ бүтүү манан уурал һаарал болоһон үбдэгсоо һайб тошо машинаараа сёмуулан, Жэлгэн гэжэ газарта үбэлжэжэ байһан «Коммунизм» колхозой хонишон Нима Осохеевэй отарада ерэбэбди.

Газаа тээһээнь харахада хонидойнь хашаа набтархан, хуушабар, үзэмжэ муутайшагшье һаа, досоонь ороходо дулаан, яһала гэрэлтэйшье. Хабтагай хаамжануудаар хэһэн таһалганууд соогуур буржагар сагаахан хурьгад томо, жэжэерээ илгагданхай байна. Доронь бамбагар зузаанаар хуурай хохир дэбдижэрхинхэй.

Ахалагша хонишон Нима Цыденжапович Осохеевтэй дахасалдажа ябаад, хони, хурьгадайнь хашаа, тэжээл буйлуулдаг байра соогуурнь орожо хараабди. Бүхы юумэнь гуримтай зохид. Хонидто талха таряа хэжэ эдюулхэ хобто хобоонууд хорёогойнь газуугаар таладахана жэрытэр табяатай харагдана. Үбһэнэйнь хорёо соо хонидой, хурьгадай эдихэ үбһэн шанарайнгаа зэргээр хуу амяараа обоологдонхой. Тэжээл буйлуулдаг гэртэнь түмэр ехэ боошхо соо обоо хүбөө саһан хайлуулагдажа байна.

— Эндэмнай дүтэхэнэ хонидые уһалха уһан—тошон элбэгшье һаань, саһа хайлуулжа, шадалаар муушаг хонидто, хурьгадта бүлеэдхэһэн уһа уулгабди, — гэжэ нүхэр Осохеев тайлбарилна.

Нима Цыденжапович өөрөө арба һайса гаран жэлдэ хонишоноор хүдэлөөшье һаа, гансахан һүүлэй хоёр жэлдэ эхэ хонидые хаража байнхай. Нёдондо шэнэ түрэхэ зуһаг хонидые даажа абаад, зуун эхэ хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 80 гаран хурьга түлжүүлээ юм.

— Зай, мүнөө жэлдэ түл хэр абтажа байна гээшэб? — гээд асуухада, ахалагша хонишон баяртайгаар энеэбхилэн, иигэжэ хэлэнэ:

— Яһала һайн даа. Бүхы 268 эхэ хонидһоо даб дээрэ 266 хурьга абаад, бултыень бүрин бүтэнөөр томо болгожо байнабди. Иигээд үшөө хоёр-гурбан хонин түрөөд лэ дүүрэхэ аабза гэжэ һананаб. Абаһан хурьгадаал нэгэшье толгой гарза хоролтодо оруулангүй түлжүүлхын түлөө бүхы шадалаараа оролдонобди. Үбэлэй шанга хүйтэнэй хаһа нигээд шоморхонь гээшэ. Хонидшье хүсэ шадалаар бараг. Үбһэтэйшьебди. Юрэдөөл бараг һайн ондо орохо арга боломжо бии,—гэнэ.

Тус отарада намар бүхыдөө 380 центнер үбһэн, 180 центнер зелёнко үгтэһэн байгаа. Эдэ бүхы тэжээлэйнь эгээл хахадынь үлэнхэй. Хонидоо февраль соо гол түлэб байлгажа эдеэлүүлээд, март һарада бэлшээжэ эхилхэ юм. Мүнөөшье зарим игаабари дулаан үдэр хонидоо дүтын хада уулын саһа багатай газарта гаргажа, хагданда адуулдаг. Иигээд ерэхэ дээ, үбһэ тэжээлнай бардам хүрэхэ, һайн ондо орогдохо аабза гэжэ хонишоной хэлээшые яһала ойлгохоор болоно.

Эндэ түл абалгын халуун хаһа соогуур комсомолшууд Валерий Гармаев Зинаида Сыренова хоёр ерэжэ, хонишодто ехэхэн туһа хүргөө.

— Эдэ хоёр залуушуулай ерэжэ туһалаагүй һаань, биш мэгдэхэл һэм. Нёдондо арбадахи класс дүүргээд, түрүүшынгээ жэлдэ хурьга абалсажа байгаашье һаа, эдэнэр хүдэлхэдөө шадамар бэрхэ, оролдосотой, шударгы залуушуул, хэлэһэн, зааһан юумыем ябуул ойлгоод лэ, жэншэдгүй бүтээдэг юм, — гэжэ ахалагша хонишон туһалагшадаа магтана.

— Эдэмнай ёһотойл согтой хүхюун залуушуул даа. Бүхэли үдэртөө эсэтэрээ хүдэлөөшье һаа, үдэшэ бүри шахуу колхозой түб Балагта уран һайханай бүлгэмэй репетицидэ ошодог юм,—гэжэ ахалагша хонишон Цырен-Балжир Ошорова хэлэнэ.

— Бидэ мүнөө нютагай хэдэн залуушуул мүрысэдэг хүршэ «Улаан Аха» колхоз ошожо, наада концерт табихаяа бэлдэжэ байнхайбди,—гээд Зинаида Сыренова хажуу тээһээ дуугарна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой бусадшье отарануудта хонид хурьгалжа дүүрэнтээ. Февралиин 2-ой мэдээгээр, колхоз дотор бүхыдөө абтахаар хараалагдаһан 900 хурьганайнь 896-ниинь абтаад байна.

— Нёдондо бүхы колхозоороо зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол 76 хурьга түлжүүлһэн һаа, мүнөө хонидойнгоо хуу түрэжэ дүүрээдүй байбашье, зуун эхэ хонин бүриһөө даб дээрэ 82 хурьга абаад байнабди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Г. Н. Аюшеев хэлэнэ.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: З. Сыренова.

РСФСР-ЭЙ ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДАЙ ТАЛААР РСФСР-ЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ КОМИССИҺАА

Литература, искусство ба архитектурын талаар 1972 ондо РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохын тулада РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудай талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комисси хүдэлмэринүүдые абажа эхилбэ.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ туһалха, социалис реализмын ёһо гуримуудта таараха, үргэн нийтын үндэр сэгнэлтэдэ хүрэмэ литература, искусствын зохёолнууд, мүн баһа өөрсэ шэнжэтэй, арьбалалта ехэтэй архитектурна шиидхэбэринүүд хаража үзэгдэхэ байна.

Гүрэнэй, нийтын ба творческо организацинууд эдэ хүдэлмэринүүдые шан олголгодо зууршалан табижа шадаха.

Комисси 1971 оной июниин 15 болотор тунхаглагдаһан (харуулагдаһан, баригдаһан) хүдэлмэринүүдые абаха юм. Шан олголгодо зууршалагдаһан хүдэлмэринүүд 1972 оной июлиин 1 болотор абтаха.

Шан олголгодо зууршалгын дүримүүдтэй холбоотой асуудалаар харюу абахын тулада иимэ адресаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудай талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссида хандажа болоно: Москва, К-274, ул. Делегатская, 3. телефон—299-3-05. 226-59-77.

ИМПЕРИАЛИЗМДА ЭСЭРГҮҮ ХҮСЭНҮҮДЭЙ ФРОНТ БЭХИЖҮҮЛХЭ

Ази, Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын Совет комитедэй пленумэй зүблөөн февралиин 4-дэ Москвада болобо. Союзна республиканууудай һаналаа нэгэдэлгын комитедүүдэй гэшүүд, хизаар болон областьнуудай, СССР-эй нийтын организацинуудай түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Пленум Ази, Африкын арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын организациин V конференциин дүнгүүд тухай һаналаа нэгэдэлгын Совет комитедэй түрүүлэгшэ М. Турсун-Задегэй хэһэн элидхэл шагнаад, мүнөө үедэ комитедэй бэелүүлхэ ажал ябуулгын гол хараа шэглэл тодорхойлбо.

ОСНАА-гай 1972 оной январьда Каирта болоһон V конференциин дүнгүүдые Совет оронной үргэн нийтын зүгһөө [illegible] хабаадагшад дэмжээд, совет делегациин конференци дээрэ хэһэн ажал ябуулгые һайшааһан байна.

Пленум һаналаа нэгэдэлгын Совет комитедэй ажал ябуулгын тодорхой программа хараалһан тогтоол баталан абаа Тусхайлхада СССР-эй 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, «Советскэ Союз ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн» гэһэн темээр манай орон дотор уласхоорондын конференци үнгэргэхые хараалба.

Ази, Африкын арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшадта, империализм болон колониализмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдтэ хандаһан хандалга пленум дээрэ нэгэн дуугаар баталагдан абтаа.

СССР-эй АРАДУУД Й Х НИ БАРИСААНАЙ УНИВЕРСИТЕТ

Совет Социалис Республиканудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ВЦСПС-эй секретариат, СССР-эй Культурын министерствын коллеги, «Знание» гэжэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй правлениин президиум СССР-эй арадуудай хани барисаанай Бүхэсоюзна клубна университет эмхидхэхэ тухай шиидхэбэри баталан абаба. Хэшээлнүүд оронной бүхы клубуудта, соёлой байшангуудта, ордонуудта үнгэргэгдэхэ юм.

Ленинскэ национальна политикын асуудалнуудые шудалалга, социалис байгуулалтын булюу һайн байлга хадаа университедэй хүдэлмэриин гол зүйлнүүд мүн. Экономико, эрдэм наука болон соёл культура хүгжөөхэ талаар союзна болон автономито республиканууудай амжаһан туйлалтанууд тухай лекцинүүд. хөөрэлдөөнүүд. КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые шудалалга хэшээлнүүдэй түсэбтэ орono.

(ТАСС).

Республикын барилгын организацинуудай, барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

БАРИЛГАДА—ИНДУСТРИАЛЬНА АРГ

Партиин обкомой секретарь нүхэр К. М. ПРОДАЙВОДАГАЙ хэһэн элидхэлһээ

КПСС-эй түүхэтэ XXIV съездын боложо үнгэрһэн, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэл — 1971 он дүүрөө.

1971 ондо совет экономикын хүгжэлтэ юһэдэхи табан жэлэй үедэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудые амжалтатайгаар хүгжөөхэ һайн үндэһэ һуури байгуулжа үгэбэ.

Социалис Буряадай республикын ажалшад табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн бүгэдэ арадай тэмсэлдэ өөһэдынгөө горитой туһа нэмэри оруулжа байна. Республикымнай промышленность үнгэрһэн жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ, даабариһаа гадуур ехэ продукци бүтээн гаргаа. Мүн мал ажалай продукци абалга дээшэлээ.

Республикымнай арадай ажахын нэгэ шухала һалбари — капитальна барилга болоно.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ, арад зоной материальна байдал һайжаруулха хэрэгтэ капитальна барилгын үүргэ болон удха шанар улам дээшэлнэ. Барилгын эрхилэгдэдэггүй тосхон, һуурин газар республика дотор олохонь бэрхэтэй болоо.

Наймадахи табан жэлэй хугасаада капитальна һомололгын хэмжээн 1951—1960 онуудай 10 жэлэйхиһээ 1,4 дахин, мүн долоодохи табан жэлэйхиһээ 1,5 дахин ехэ болоһон байна.

Барилгын организацинууд юһэдэхи табан жэлэй үедэ капитальна барилгын ехэ түсэб дүүргэхэ ёһотой. 1640 миллион түхэригэй мүнгэн зөөри капитальна һомололгодо зорюулагдана гэхэ гү, али энэнь үнгэрһэн табан жэлэйхитэй сасуулхада, 1,6 дахин ехэ байха юм. Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат ашаглалгада оруулагдажа, хүсэ шадалдаа хүргэгдэхэ. Хүүргэнүүдэй металл конструкцинн Улаан-Үдын завод, Галуута-Нуурай ГРЭС-эй 400 мянган киловатт хүсэтэй хоёр энергоблок, Холбооложоной шулуу нүүрһэнэй уурхай, Улаан-Үдын гуталай болон трикотажна фабриканууд, Грязнухинска хирпиисын завод, Кабанскын нугаһанай болон Онохойн дальбараануудай фабриканууд, мяха, һү, үндэгэ промышленна аргаар үйлэдбэрилэн абаха мал ажалай 44 комплекс, мүн үйлэдбэриин ондоо олон барилга ашаглалгада тушаагдаха байна.

1685 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэхэ гү, али урдын табан жэлэйхиһээ 18 процентээр олон гэр байра, культурно-ажаһуудалай олон барилга, тэрэ тоодо «Аршан» курортын 500 хүнэй байха томо комплекс, Котокель нуурта амаралтын гэр, Улаан-Үдэдэ Буряад драмын театр, пионернүүдэй республиканска ордон, Брянскда индустриальна техникум, Бэшүүртэ, Хяагтада, Нарһатада, Сэлэнгын ЦКК-да культурын байшангууд болон бусад олон объектнүүд баригдахаар хараалагдана.

Мүнөө хүдэлжэ байгаа барилга-хабсаралгын организацинуудай хүсэ шадалые түргэнөөр үргэдхэхэ, шэнэ организацинуудые байгуулха, барилгын бааза бүхы аргаар хүгжөөхэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриие индустриализацилха тухай анхарал оролдолго гаргаха шухала.

Нёдондо барилга дээрэ 25 мянган хүн ажаллаа. Энэнь наймадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэйхиһээ 33 процентээр олон юм. Бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэдэй, тусхай дунда, дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдэй тоо олошороо. Комсомолой 2073 гэшүүн, 2200 коммунист барилга дээрэ ажаллана. Эдэ хадаа Буряадаймнай хүдэлмэришэн ангиин Буряадай отряд болоно гээшэ.

Барилга-хабсаралгын организацинууд шэнэ техникээр хангагдана, барилгые индустриальна аргаар эрхилхэ арга боломжотой болоо байнхай. Барилгые механизмаар хангалга 70 процентээр дээшэлээ. Барилгын индустриин предприятинууд нёдондо 140,0 мянган кубометр хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдые үйлэдбэрилөө. Хүдөөгэй барилгын Хурамхаан, Хори, Зэдэ, Галуута-Нуур, Хоронхойдохи үйлэдбэриин баазанууд жэлдээ 20,0 мянган кубометрһээ үлүү ехэ түмэр-бетон зүйлнүүдые үйлэдбэрилнэ.

Барилга эрхилхэ бага бэшэ хүсэ шадалтайбди. Тэдэнээ ашагтай һайнаар хэрэглэбэл, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр ажалаа эмхидхэжэ болохо юм. Теэд бодото байдалнай ямар бэ?

Бидэнэр мүнөөдэр барилгын организацинуудай 1971 оной хүдэлмэриин үрэ дүн шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлэн үзэхэ, 1972 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ тодорхой хэмжээ хараалха ёһотойбди.

Республикымнай барилгашад 1970 онойхиһоо 14 процентээр үлүү ехэ капитальна һомололго хэрэглээ, 13 процентээр үлүү ехэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хээ. 37 миллион түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада тушаагдаһан байна. Харин ургалтын энэ хэмжээн табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари дүүргэхэ арга хангаагүй гээшэ. Капитальна һомололго хэрэглэхэ жэлэй түсэб 99,5 процент, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ талаар — 98 процент, гол фонднуудые ашаглалгада оруулгаар — 84 процентдэ хүргэгдөө.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай шанаржуулгын фабрика, Сэлэнгын ЦКК-гай ТЭЦ-эй хоёр котел, Улаан-Үдын кондитерска фабрика, жэлдээ 35 мянган кубометр зомгооһоной плитэ үйлэдбэрилхэ Онохойн модоной комбинадай цех, электро-дамжуулгын 283 километр утатай лини, трансформаторна подстанци, хүдөө ажахые электрижүүлхэ 1220 километрэй лини, 8 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 93,0 мянган хонинай, 12,5 мянган гахайн байра, ондоо олон барилга ашаглалгада тушаагдаба. Культурно-ажаһуудалай олон барилга дүүргэгдэв.

Капитальна һомололго ашагтайгаар, мүн барилга-хабсаралгын хүдэлмэри зүбөөр эрхилхэ хэрэгтэ барилгын подрядна организацинууд шиидхэхы үүргэтэй гээшэ. Генеральна подрядна организацинууд 130,4 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэхэ даабаряа 120,0 миллион түхэригтэ хүргэжэ, урда жэлэйхиһээ оройдоол 2 процентээр ехэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хээ. Барилгын болон хабсаралгын 51 организациин 23-ниинь жэлэй түсэб, мүн подрядна хүдэлмэри хэхэ даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Буряадай барилгын управлени (начальнигынь нүхэр Восканянц) ехэ гээгдэлдэ ороһон, 6,0 миллион түхэригэй хүдэлмэри дутуу хэһэн байна. Тус управлени Сотниковой теплицын комбинат, культурын институдай байшан, Улаан-Үдын Железнодорожно районой универмаг, сувенирнүүдэй фабрика болон бусад зарим объектнүүдые дүүргээгүй. Республика дотор гэр байрын ехээр дуталдадаг байбашье, тус управлени 16,5 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада тушаагаагүй.

«Бурятцелинстрой» трест хангалтагүйгөөр хүдэлөө. Тэрэнэй найман СМУ, ПМК-нуудай 4-һиинь подрядна хүдэлмэриин түсэб дүүргээгүй байха юм. Трест 1,5 миллион түхэригэй барилгын даабари дүүргээгүй, 1970 онойхиһоо 2 процентээр бага ажал хээ. 834 дэхи СМП, «Сибэнергострой» трестын барилгын управлени, мяханай комбинадай СМУ жэлэй түсэб дүүргээгүй, 1970 онойхиһоо бага барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэһэн байгаа.

Гол барилгануудай түсэбтэ даабари хэр дүүргэгдөө гээшэб?

Үйлэдбэриин барилга. 1971 оной бүхы капитальна һомололгын 70 процентнь үйлэдбэриин барилгада зорюулагдаа һэн. Республика доторнай промышленна 46 объектын барилга эрхилэгдөө. Капитальна һомололгын жэлэй түсэбэй 102 процентнь хэрэглэгдэһэн байна. 1971 онойхитой сасуулхада 20,0 процентээр үлүү ехэ гол фонднууд ашаглалгада тушаагдаа. Гэбэшье үйлэдбэриин гол фонднуудые ашаглалгада оруулха 1971 оной түсэб республика дотор дүүргэгдээгүй.

Галуута-Нуурай ГРЭС-эй, Баргажанай ашаанай харгын, Баргажанай-Адагай модоной портын, Буряадай мебелиин, модо болбосоруулгын комбинадай, Байгалай модоной комбинадай, Баян-голой тоһо-сырэй, ханын материалнуудай Грязнухинска заводой, барилгын материалнуудай Татауровска комбинадай барилга-хабсаралгын хүдэлмэри муугаар ябуулагдаа.

Капитальна һомололго хэрэглэхэ түсэбэй бүхы дээрээ дүүргэгдэбэшье, шухала олон барилгын үрэ дүн хангалтагүй байна. Ехэ удха шанартай Галуута-Нуурай ГРЭС-эй барилгын байдал онсолон хараахаар. 1974 ондо 200—200 мянган киловатт хүсэ шадалтай хоёр энергоблогые ашаглалгада тушааха гэжэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдана. Инмэ зорилго дүүргэхын тула нёдондо үйлэдбэриин бааза байгуулха, барилгые хүдэлмэришэдөөр хангаха, тиигэжэ 1972 ондо 10 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхээр багсаагдаһан байгаа. Харин барилгын хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай организацинууд урдахи зорилгоёо дүүргэжэ шадаагүй. Хабсаралгын технологи наринаар сахягүй ушарһаа барилгын түмэр-бетон каркас унаа, 5 мянган түхэригэй материальна хохидол хэгдээ, энэ объект ашаглалгада тушаагдаагүй.

Республикын шухала барилгын — Сэлэнгын ЦКК-гай түрүүшын ээлжээ барижа дүүргэхэ гээшэ Буряадай барилгын управлениин 8-дахи СМУ-гай, бүхы субподрядна организацинуудай коллективүүдэй гол зорилго болоно. Тэрэниэ дүүргэхын тула 1970 онойхиһоо 2 дахин ехэ хүдэлмэри хэхэ, 8-дахи СМУ-гай барилгашадай тоо 600—700 хүндэ хүргэхэ, 500 хабсаргагша, түхеэрэлгэ тодхогшотой болохо, тэдэниие гэр байраар хангаха хэрэгтэй. Харюусалга ехэтэй зорилгын табигдабашье, Буряадай барилгын управлени мүнөө хүрэтэр ёһотой хэмжээ абаагүй зандаа. Инмэ байдалтай саашадаа эбсэжэ болохогүй.

Кабанскын нугаһанай фабрика мүн лэ шухала барилга юм. Тус управлени тэрэниие эрхилнэ. Хэрбээ эндэ нёдондо нэгэ миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэгдэһэн байбал, энэ жэлдэ 4 дахин ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Фабрикые бодхоохо тусхай, барилга-хабсаралгын управлени байгуулха шухала болоо. ВЛКСМ-эй обком фабрикые республикын ударна комсомолой барилга гэжэ соносхоо.

Жэлдээ 3 миллион тонно шулуу нүүрһэ малтан абаха шадалтай Холбооложоной уурхай промышленна томо барилгануудай нэгэн. Энэ уурхай Галуута-Нуурай ГРЭС-эй түлишын бааза болохо юм. 1974 он болотор ашаглалгада тушаагдаха ёһотой. Богони болзор соо ехэ хүдэлмэриин хэгдэхэ байһаниинь ойлгосотой, тиимэһээ тэрэниие түргэдхэхэ шухала. Теэд барилгын өөрын бааза байгуулха, хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулха асуудал нобшо удаанаар шиидхэгдэһээр.

Буряадай барилгын управлениин мэдэлдэ байха барилга-хабсаралгын хоёр шэнэ управлени энэ жэлдэ эмхидхэлгэ ехэ удха шанартай байна. Энэ хадаа Буряадай барилгын управленитэй хамта Кабанскын, Сэлэнгын аймагуудай нютагай партийна, совет органуудай шиидхэлсэхэ уялга болоно.

834-дэхи барилга-хабсаралгын поезд хүүргэнүүдэй металл зүйлнүүдэй заводой барилга хэхэ даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Энэ жэлэй түсэбэй ёһоор заводой түрүүшын ээлжээн жэлэй түрүүшын хахадта тушаагдахаар хараалагдана. Мүн тус поездын коллектив ЛВРЗ-гэй механическа цехүүдые ашаглалгада оруулха байгаа.

«Теплоприбор» заводой үйлэдбэриин шэнэ объект, Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрикын 2-дохи ээлжээн энэ жэлдэ дүүргэгдэхэ ёһотой. Шэлэй заводто шэнэгэн түлишэ хэрэглэхээр бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ дүүргэгдэхэ байна. Гадна промышленна предприятинуудай, ажаһуудалай пунктнуудай сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые бариха харюусалгатай зорилго барилгашадай урда табигдаа. «Байгал шадархи байгаалиин баялиг хамгаалха, ашагтай һайнаар хэрэглэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд баригдаха ёһотой. Энэ асуудал КПСС-эй обкомой пленум дээрэ 1971 оной ноябрь соо зүбшэн хэлсэгдээ, дэлгэрэнгы тогтоол абтаа һэн.

Түхеэрэлгэнүүдые бариха жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй. Нарин сэмбын фабрикын, шэлэй заводой, Сүхын арһанай заводой, Хяагтын шанаржуулгын фабрикын сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд хангалтагүйгөөр баригдажа байнхай. Улаан-Үдэдэ иимэ түхеэрэлгэ барилгые түргэдхэхэ эрилтэ табигдана.

Хүдөөгэй барилга хадаа капитальна барилгын нэгэ шухала һалбаринь гэжэ тоологдоно.

Нёдондо республикын колхоз, совхозуудта 31,6 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхэ гэжэ түсэбөөр хараалагдаһан аад, 34,0 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэгдээ. Түсэбтэ даабариин дүүргэгдэбэшье, хүдөөгэй барилга хангалтатайгаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Хүдөөдэ барилга ажахынуудай өөһэдынь хүсэ шадалаар бүтээгдэнэ, техническэ эрилтэ дүүргэгдэнэгүй. Колхозуудта барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин 53 процентнь, совхозуудта 47 процентнь өөһэдынь хүсөөр хэгдэнэ.

Хүдөөгэй барилга эрхилхэ гол подрядчик — «Бурятцелинстрой» трест үйлэдбэреэ муугаар эмхидхэһэн, түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орохо бэлэдхэл мүртэйгөөр хээгүй ушарһаа 1971 оной түсэбтэ даабари дүүргээгүй, экономическа талаараа бирагүй үрэ дүнгүүдтэй болонхой. 8 управлени, колоннонуудай 5-һайнь 1970 онойхиһоо муугаар хүдэлжэ гараһаниинь трестын муу байдалда ороһые гэршэлнэ.

Материал болон мүнгэ зөөриин, хүдэлмэришэдэй олон газарта хубаагдажа тараагдадаг, мүнгэ зөөреэ муугаар хэрэглэдэг ушарһаа трестын хэжэ байгаа олон барилга хэдэн жэлэй туршада унжагайруулагдаа. Жэшээлхэдэ, Эрхирэгэй совхоздо эбэртэ бодо малай фермэ 1969 ондо баригдажа эхилһэн аад, оройдоо 250 мянган түхэригэй һомололго хэрэглэгдээ. Харин сметын ёһоор 610 мянган түхэриг гаргашалагдаха байгаа. Тус совхозой МТМ-гэй барилга 1968 онһоо дүүргэгдээгүй зандаа. Оймородой гахайн фермын барилга ехээр унжагайруулагдаа, 6 жэл соо сметын мүнгэ зөөриин 85 процентнь хэрэглэгдээ. Эдэ бүгэдын шалтагаан юуб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл муу, хэрэгтэй материал, хабсаргамал зүйлнүүд дуталдана, мүн субподрядна организацинууд, илангаяа «Востокцелинстрой» трестын управленинүүд хангалтагүйгөөр ажаллана. Трест 1970 онойхитой сасуулхада, ажалай бүтээсэ доошолуулһан байха юм.

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэл 1960 онһоо хойшо хүсэ шадалаа нилээд үргэдхэһэн байна. Барилгын өөрын бааза байгуулха хүдэлмэри түргэдхэхэ, ажалаа оньһожоруулха, барилгые индустриальна аргаар эрхилхэ, шанарыень һайжаруулха гээшэ колхозуудай барилгашадай гол зорилго болоно.

Мал ажалай, шубуунай продукт абалгые промышленна үндэһэ һууритай болгохо талаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлэн, манай республика дотор 1972—1975 онуудай туршада Онохойн шубуунай фабрика, Прибайкальска аймагта гахай үсхэбэрилхэ комплекс, Кабанск, Эрхирэгтэ һүнэй комплекс, мяханай эбэртэ бодо мал тэжээхэ шэглэлтэй 5 комплекс барихаар хараалагдаа. Энээнһээ гадна табан жэлэй үедэ һүнэй 24 комплекс, үшөө хэдэн томо объект баригдаха ёһотой.

Харюусалгатай энэ зорилго бэелүүлхын тула барилгын подрядна организацинуудай хүсэ шадал үргэдхэхэ, хүдэлмэриень эрид һайжаруулха, барилгын болзор хороохо шухала.

Хүдөөгэй барилгын үйлэдбэриин бааза хүгжөөхэ хэрэгтэ уһанай ажахын барилганууд онсо һуури эзэлнэ. Иимэ барилга, мүн культур-техническэ хүдэлмэри хэхын тула табан жэлэй хугасаада 59,0 миллион түхэригэй гэхэ гү, али урдын табан жэлэйхитэй сасуулхада, 3,5 дахин ехэ мүнгэн зөөри зорюулагдана. «Бурводстрой» трестын коллектив нёдондо Оймородой, Улаан-Үдын, Гэгээтын болон бусад зарим уһалууриин системэ, объект бариха даабари дүүргээгүй.

Гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилга. Эдэ барилганууд барилга-хабсаралгын бүхы хүдэлмэриин 30 процентые эзэлнэ. 1971 ондо урзанда жэлэйхиһээ 2,0 миллион түхэригөөр үлүү ехэ мүнгэн гэр байра барилгада хэрэглэгдэв. Харин гэр байра ашаглалгада оруулха даабари дүүргэгдээгүй, 39,7 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай тушаагдаагүй. Улаан-Үдэдэ 25 мянган дүрбэлжэн метрһээ үлүү талмай баригдаагүй үлөө.

Байрын гэрнүүдые ашаглалгада тушааха гээшэ барилгын организаци бүхэнэй, предприяти, колхоз, совхоз бүхэнэй шухала зорилго гэжэ тоологдоно. Энэ асуудалда партийна, профсоюзай организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үдэр бүриин анхарал хандуулха уялгатай.

Улаан-Үдын горгүйсэдком, Октябрьска, Хяагтын, Бэшүүрэй, Прибайкальска аймагуудай гүйсэдкомуудта барилгын хэр ябуулагдажа байһыень хинан шалгаагүй, хэрэгтэй хэмжээ абаагүй байһанайнь түлөө шанга эрилтэ хэхээр. Эдэ барилгануудые дүүргэхэ арга боломжо дууһан бии байгаа. Жэшээлхэдэ, Хяагтын аймагай больницын барилга хэрэгтэй бүхы юумээр хүсэд хангагдабашье, хүдэлмэриинь муугаар эмхидхэһэн шалтагаанһаа болоожо, ашаглалгада оруулагдабагүй ха юм.

Буряадай барилгын управлениин начальник нүхэр Восканянц элүүгые хамгаалгын объектнүүдые барижа дүүргэхэбди гэжэ нэгэнтэ бэшэ найдуулдаг байһан. Хүтэлбэрилэгшэ хадаа хэлэһэн үгэдөө эзэн байха, өөрынгөө найдуулгын түлөө харюусаха ёһотой. Миин хиидэ үгэеэ хаяха эрхэгүй гээшэ. Энээн тухай бидэнэр мүнөөдэр нүхэр Восканянда һануулнабди.

Культурын байшан, клубууд нобшо удаанаар баригдана.

1971 оной түсэбөөр хараалагдаһан 1240 һууриин орондо 890 һууритай байшан, клубууд тушаагдаа. Авиазаводой һуурин тосхондо тамаралгын бассейн, клуб үнинһөө хойшо баригдажа дүүргэгдэнэгүй. ЛВРЗ шефтээ абаһан Яруунын аймагай Нарһатын культурын байшан хэдэн жэл соо барижа байна.

Республикымнай арадай ажахые хүгжөөлгэдэ капитальна һомололгын бүри ехээр зорюулагдажа байһан ушар барилгын организацинуудай хүсэ шадал бэхижүүлэн үргэдхэхэ, үйлэдбэриин өөрын бааза эмхидхэн байгуулха, хүгжөөхэ эрилтэ табина.

Табан жэлэй хугасаада хүдөөгэй барилгын үйлэдбэриин гол бааза Улаан-Үдэдэ, ханын материалнуудай Грязнухинска завод, «Бурводстрой» трестын, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдэй завод тушаагдаха ёһотой. Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай 1975 ондо шэнэдхэн байгуулагдахада, тэрээнэй хүсэ шадал ехээр үргэдхэгдэхэ, жэлдээ 150 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра бариха хүсэ шадалтай болохо юм. Һэльбэн заһабарилагдаһанай ашаар «Буржелезобетон» нэгэдэлэй предприятинууд 2 дахин үлүү ехэ хабсаргамал болон модон зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ.

Барилгын индустриин болон барилгын материалнуудай томо үйлэдбэри байгуулбал, республикын промышленна, хүдөөгэй, гражданска барилгын техническэ шанарые нилээд һайжаруулха, барилгын ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри һайн шанартайгаар бүтээхэ арга хангагдаха байна. 1971 ондо Буряадай барилгын управлениин, «Бурятцелинстрой» болон барилга-заһабарилгын трестнүүдэй, мүн «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хүсэ шадал ехэдхэхэ хэрэгтэ 8,6 миллион түхэригэй капитальна һомололго зорюулагдана. Энээнһээ урда жэлнүүдтэ барилгын индустриин предприятинуудые хүгжөөлгэдэ иимэ ехэ мүнгэ зөөри нэгэтэшье үгтөөгүй һэн. Харин Буряадай барилгын управлени барилгын материалнуудай промышленность хүгжөөхэ мүнгэ зөөриин оройдоо хахадые хэрэглэһэн байна.

Иимэ дутагдалтай эбсэшэгүй байһые хэлэһэнэй үлүү. Барилгын организацинуудай хүсэ шадал ехэдхэхэ гээ һаа, өөһэдын промышленностиин объектнүүдые бушуу түргэнөөр бодхоохо, үйлэдбэриин бааза байгуулха шухала. Тиигээгүй һаа, барилга ехэ гээгдэлдэ орохо, республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ һаад ушаруулха байна.

КПСС-эй Улаан-Үдын горком барилгын бааза байгуулгые онсо хиналтада абаха, энэ зорилгоёо дүүргэхын тула барилгын организацинуудай харюусалга эрид дээшэлүүлхэ хэмжээ абаха ёһотой.

Барилгын организацинуудай өөһэдын бааза байгуулхатай хамта барилгын индустриин, барилгын материалнуудай бии байгаа предприятинуудай үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ шухала. 1972 ондо барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин үйлэдбэриин хуушан талмай дээрэһээ продукци абалгые 16,2 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. «Буржелезобетон» нэгэдэлэй, «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинууд, хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдэй Таловска завод проектын ёһоор 133 мянган кубометр хабсаргамал зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ юм.

Продукциин шанар һайжаруулха гээшэ барилгын материалнуудай болон барилгын индустриин предприятинуудай шухала зорилго болоно. Хирпиисын, избёосхын, модон зүйлнүүдэй, мүн «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудта хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдэй шанар һайжаруулха хэрэгтэй.

Барилгые индустриализацилха хэрэгтэ һалбари дотороо хүдэлмэриин тусхай шэглэлтэй болохонь ехэ удха шанартай. Республика доторнай СССР-эй «Минмонтажспецстройн» элдэб трестнүүдэй 16 тусхай управлени хүдэлдэг. Эдэ организацинууд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри дүүргэнэ. Гэбэшье тусхай шэглэлтэй организацинуудай бүтээдэг ажал үшөө бага байһаар. Иимэ организацинуудай байбашье, генподрядна организацинууд — Буряадай барилгын управлени, «Бурятцелинстрой» трест тусхай шэглэлтэй предприятинуудай хүдэлмэри хэнэ. Энээниие һайшаахаар бэшэ. Генподрядна организацинуудай хэдэг энэ хүдэлмэри «Востоксантехмонтаж» трестын Буряадай хабсаралгын управленидэ даалгажа үгэхэ саг ерээ. Нүүдэл хабсаралгын 5 колоннотой тусхай «Сельхозмонтаж» трест республика дотор байгуулха асуудал шиидхэгдэһэн байна. Эдэ колоннонууд Улаан-Үдэдэ, Бэшүүртэ, Тохойдо, Петропавловкада, Хоридо һууринжаха.

Проектно-сметнэ документаци саг соонь һайн шанартайгаар зохёохонь ехэ шухала. Тэрэнһээ материально-техническэ хангалгын, барилгые хэрэгтэй түхеэрэлгээр хангаха, болзорыень хорооходо, шанарыень һайжаруулха асуудал дулдыдана. Республика доторнай проектнэ 8 организаци бии. Тэдэнэр 3,0 миллион түхэригэй хүдэлмэри дүүргэдэг, 1200 проект зохёогшодтой юм. Проект зохёолгын хүдэлмэри һайжаржа байбашье, документаци, проект бэлдэлгэдэ горитой дутагдал бии, заримайнь шанар муу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын барилгын организацинуудай түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанда хабаадагшад забһарлалгын үедэ Улаан-Үдэ хотын Советскэ районд баригдаха поликлиникын македтэй һонирхон танилсажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай барилгын управлениин хоёрдохи барилга-хабсаралгын захиргаанай комплексно бригадын бригадир Кара Атакши-Оглы Ахадовта (баруун гарһаа), мүн «Востоксантехмонтаж» трестын Буряадай хабсаралгын захиргаанай сантехнигүүдэй бригадые хүтэлбэрилэгшэ Михаил Григорьевич Ненашевта һаяхан «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

ЭЛИДХЭЛЭЙ һүүлээр зүбшэн ахилаа. Бултанһаа түрүү- Буряадай барилгын управле- главна инженер **Л. М. Люда-** үгэ абана.

— Манай управлениин хүдэлмэ- инженерно-техническэ хү- лэгшэд түсэбтэ табан жэ- түрүүшын ондо абаһан социа- уялгануудаа дүүргэхын тула хүсэ шадалаа, арга болом- удаа элсүүлэн ажаллаһан, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. —Уп- хүдэлмэрилэгшэд үн- жэл урзанданайхиһаа 8 ехээр барилга-хабсарал- ажал хэбэ. Нилээд олон пред- соёл-гэгээрэлэй, ажаһуу- байранууд ашаглалгада лгадаа. Гэхэтэй хамта, барилга- хүдэлмэри үшөөл ехэ дутуу . Эдэ дутагдалнууд тушаа К. М. Продайводагай хэһэн соо тон зүб шүүмжэлэл байна.

Барилга-хабсаралгын 1-дэхи, управлениинүүдэй коллек- нёдондо ехэ дутагдалтай- ажаллажа гараа. управлениинүүдэй ба- арга боломжонуудаа хэрэглэжэ шадаагүй дээрэ- барилганууд саг соо- дүүргэгдэзгүй, ашаглалгада үлэшоо. Тэрэнэй дутагаанииинь юуб гэбэл, ба- ажалай эмхидхэл ни- дутагдалтай, бии байһан тех- механизмууд үшөөл ашаглагдана. Хүндэ хү- оньһожоруулха талаар биратай ажал хэгдэнэгүй. ехэ саг заримдаа хосорно, барилгын материал- саг соогоо хангагдана- Эдэ бүгэдэнһөө боложо бүтээсэ һанаһанда хүрэ- дээшэлүүлэгдэнэгүй.

саашадаа шэнэ жэ- барилгонууд дээрэ тогтоһон Управлениин коллективэй байгша ондо нёдондоной-

нуудые хүсэндэнь хүргэжэ, СССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ илалтаар угтаха байха.

— Манай бригадын хүдэлмэришэд 1971 ондо абаһан социалис уялгануудаа гол түлэб дүүргэһэн байна,—гэжэ барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин бригадир **А. Н. Сапко** үгэеэ эхилбэ. — Бригадымнай гэшүүд бодхоогдоһон барилгануудта һүүлшын хүдэлмэри хэдэг юм. Ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ, хэдэг ажалаймнай өөрын үнэ сэн хямдараа. Жэл соо манай бригадын хүдэлмэришэд хамтадаа 52 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Бидэнэй хүдэлһэн барилгын 12 объект дүүргэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта, хүдэлмэридэмнай дутуу дунданууд үшөөл олон дайралдаһаар. Нэн түрүүлэн барилгашадые хэрэгтэй материалаарнь гүйсэд хангаха гээшэ тон шухала асуудал болоно. Энэ асуудал үшөөл шиидхэгдээгүй байһаар. Манай бригада жэл соо гэрнүүдэй оёорой хабтагай 350 мянган погонно метр дутуугаар абаа. Үдэр бүри манай бригадада 5-6 автомашина холисо асарагдаха ёһотой аад, заримдаа 1-2 машина асарагдадаг байна. Тиихэдэ тэрэнэй шанар муу байдаг. Барилгын материалай хэрэгтэй сагтаа гүйсэд хүрэхөөр үгтэдэггүй дээрэһээ заримдаа хүдэлмэриин саг миинтэ хосорно, бүтээсэ багатайгаар хүдэлнэбди.

Бригадымнай хүдэлмэришэд нёдондонойнгоо ажалай дүнгүүдые хаража үзөөд, шэнэ жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа. Тэрэнээ дүүргэхын тула арга боломжонуудаа хэрэглэжэ,бүхы хүсэ шадалаараа оролдохобди гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

«Бурятмежколхозстрой» гэжэ республиканска нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **П. С. Березкин** үгэ хэлэхэ зуураа, коллективэйнгээ хэжэ бай-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 397-дохи мостопоездын түрүү шэрдэгшэ, коммунис ажалай ударник Нина Киселева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

16 миллион түхэригэй ба- хабсаралгын хүдэлмэри үлүү бүтээгдэхэ юм. Сэлэнгын түрүүшын ээлжээн байг- ашаглалгада оруулагдаха Энэмнай тон харюусалга- хэрэг гээшэ. 1970 онойхитой үзэхэдэ, ажалай бүтээсэ 13,1 процентээр дээшэ- зэргэтэй. Нёдондо Га- Нуурай ГРЭС-эй, Кабанскын фабрикын барилганууд һэн. Тэдэ шухала барилга- мүнөө тусхай оньһожо- нүүдэл колоннонууд болоо.

управлениин эмхид- олохон жэлэй үнгэ- байбашье, бидэ өөһэдын һайн байнабди. Энэ жэлдэ баазын барилга . Тэрэ хэрэгтэ 2,2 түхэриг һомологдонхой. барилгын комбинат шэнэдхэг- барилагдажа байна. Тэрэ дүүргэгдэхэлээр гэр барилга нилээд түргэдхэг- шанарыншье һайжарха зэр-

барилгонуудые дүүргэхын ажалай эмхидхэл эли бодо руулха, хүндэ хүдэлмэри оруулха талаар горитой хэхэ, барилгада түрүү хэрэглэхэ хэрэгтэй. дунда хүмүү- ойлгууламжын хүдэлмэ- һайжаруулха, социалис ёһоторр эмхидхэхэ, ша- һайнаар хүтэлбэрилхэ хэ- Эдэ бүгэдын эмхидхэлэй- ескэ хэмжээнүүдые хэрэг бэелүүлжэ, Буряадай ба- управлениин хүдэлмэри- энэ жэлэй ехэ зорилго-

һан хүдэлмэри, саашанхи зорилгонууд дээрэ тогтобо. Барилгын иимэ эмхиин бии болгогдоһоор тиймэшье удаан болоогүй. Гэбэшье республикын колхозуудта тус нэгэдэлэй хүсөөр нилээд ехэ барилга хэгдэдэг болоо. 1971 он соо хараалагдаһан түсэб, абаһан уялгануудаа гол түлэб дүүргэһэн байна. Колхозуудта эбэртэ бодо малай, хонидой олон байра, хэдэн арбаад байрын гэрнүүд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Тиигэхэдээ соёл культурын барилгашье ехээр хэгдэһэн байгаа.

Манай нэгэдэлэй мэдэлэй Сэлэнгын, Баргажанай барилгын организацинуудай коллективүүд үнгэрөөшэ жэлые ажалай һайн дүнгүүдтэйгээр түгэсхөө, тус коллективүүд абаһан социалис уялгануудаа сүм бэелүүлжэ шадаа. «Бурятколхозпроект» гэжэ институдай хүдэлмэрилэгшэд мүн түсэбөө амжалтатай дүүргэһэн байна. Нэгэдэлэй коллективэй дунда ажалай түрүүшүүл олошорно.

Улаан-Үдын, Захааминай аймагуудай колхозуудта барилга эрхилхэ организацинууд нёдондоной барилгын түсэб, абаһан уялгаяа дүүргэжэ шадаагүй. Захааминай барилгашад яһала һайн арга боломжотой байгаад, тэрэнээ гүйсэд хэрэглэнэгүй. Зэдын аймагай «Межколхозстройн» коллектив 1971 ондо баһал муугаар хүдэлөө. Тэндэ нэгэ доро барилгын 30 гаран обьект дээрэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Тиихэдэнь хүдэлмэришэд, мүн хүсэ шадалынь дуталдашана бшуу.

Эдэ бүхы дутагдалнууд гол түлэб ажалай эмхидхэлэй һула дээрэһээ тохёолдоно. Тиигэхэдэ аймагуудтахи барилгын организацинууд өөһэдын һайн баазагүй байһаар, абаһан техникээ гүйсэд һайнаар ашаглажа шадаагүй. Барилгын хүндэ хүдэлмэриин муугаар оньһожоруулагдаһанһаа боложо, ехэнхи юумэнь хүнэй бар хүсөөр бүтээгдэнэ. Аймаг бүхэндэ барилгашад олоор дуталдана. Нэгэдэлэй аймагуудтахи барилгын организацинуудта ехэнхидээ саг зуурын хүнүүд хүдэлнэ. КПСС-эй хүдөөгэй райкомууд, аймгүйсэдкомууд «Межколхозстройн» организацинуудые кадрнуудай, эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд шэнэ барилгануудай проектые саг сооонь зохёолгожо, түсэбтэ оруулха, мүнгэ зөөри гүйсэд хүрэхөөрнь һомолхо хэрэгтэ анхаралаа багаар табидаг байха юм. Нэгэ барилга һая эхилээд байтараа зогсоохошье ябадал ушардаг. Яахадааб гэхэдэ, мүнгэ зөөри үгтэхэеэ болишоно ха юм.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудһаа боложо манай барилгашад хэжэ эхилһэн юумэеэ түргөөр, һайн шанартайгаар дүүргэжэ шаданагүй. Тиимэһээ аймагуудай «Межколхозстройн» нэгэдэлнүүдые саашадань алишье талаһаань бэхижүүлхэ, тэдэндэ туһалха хэрэгтэ нютагай партийна, совет органууд анхаралаа табижа байха бээз гэжэ найдагдана.

— Элидхэлшэ манай коллективэй ажалай дутагдалнуудые тон зүбөөр шүүмжэлбэ,—гэжэ «Бурятцелинстрой» трестын партийна организациин секретарь **А. К. Яковлев** тэмдэглэбэ. — Тэдэ дутагдалнуудаа усадхахын тулада трестын захиргаан, партийна ба профсоюзай организацинууд зохихо хэмжээ абаха байха.

Манай ажалай гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, хүндэ хүдэлмэри удаагаар оньһожоруулагдана, хүдэлмэришэд дуталдана, ажалай эмхидхэл хаа хаанагүй адли һайн гэжэ хэлэхын аргагүй байна. Штукатуркын, шэрдэлгын, ашаа ашалгын, мүн буулгалтын хүдэлмэри ехэнхидээ гараар бүтээгдэһэн зандаа. Хэгдэхэ барилгын проектно-сметнэ документаци саг соогоо бүтээгдэнэгүй. Ямар нэгэн барилгын дүүргэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаһан байбашье, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнгыень удааруулжа түлэдэг байха юм. Тиимэһээ барилгашадай салин хүлһэн саг соогоо түлэгдэнэгүй, ажалай журам һуладана, зарим нэгэнэй ажалһаань гаража, ондоо тээшэ ошохо ябадал үзэгдэнэ.

Шэнэ жэлэй түрүүшын һара дүүрэбэ. Энэ жэлдэ трестын барилгашадай үмэнэ үшөө ехэ зорилго табигданхай. Жэл соо хамтадаа 19,1 миллион түхэриг сэнтэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри манай барилгашадай хүсөөр бүтээгдэхэ ёһотой. Энэмнай нёдондоной хиһоо 21,6 процентээр ехэ болоно. Бидэнэр барилгын шанар һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, һайнаар эмхидхэхэ асуудалнуудта гол анхаралаа табидаг болонхойбди. Трестын бүхы управлени, колонноуудай коллективүүд түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилээ. Ажалшадай дунда социалис мүрысөө бүри үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэжэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Трестын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлэйнгээ түсэб, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлжэ байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо **В. Б. Лыкшитов** үгэ хэлэхэ зуураа, колхоз, совхозуудтахи барилгын хүдэлмэриин ямараар ябуулагдажа байһан тухай тогтобо. Шэнэ табан жэл соо республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мал ажалай продукци бүри ехээр абадаг болохо түсэбтэй. Тэрэнине дүүргэхын тула адууһа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ болоно. Малаа олошоруулхын тула нэн түрүүн һайн байра, малшадай ажаһууха гэр хэрэгтэй бшуу. Тиимэһээ хүдөөдэ барилга түргөөр, һайн шанартайгаар эрхилхэ хэрэг тон лэ удха шанартай болоно.

1971 ондо республикын колхоз, совхозуудта хамтадаа 31666 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдаһан байгаа. Тэрэнь 33950 мянган түхэригтэ хүргэгдөө гэхэ гү, али түсэб 107 процент дүүргэгдэһэн байна. Тэрэнэй хахадынь колхоз, совхозуудай хүсөөр бүтээгдэә. 6920 толгой эбэртэ бодо малай, 92700 хониной багтаха байра шэнээр баригдаа. Хамта дээрээ 39,8 мянган дүрбэлжэн метр гэр байса ашаглалгада оруулагдаа.

Гэхэтэй хамта, баригдажа эхилһэн малай олон байрануудай барилга дүүргэгдээгүй. Загарайн аймагай Эрхирэгэй, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозуудай һаалиин фермэнүүд, Кабанскын аймагай Ойморой, Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозуудай гахайн фермэнүүд, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхозой МТМ-эйн бааза болон бусад объектнүүд үнгэрһэн жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха ёһотой аад, барилгань мүнөө болотор дүүргэгдээгүй байһаар.

«Мал ажалһаа, шубуунһаа продукци абалгые промышленна аргаар хүгжөөхэ тухай» тусхай тогтоол КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет 1971 ондо баталан абаһан байна. Тэрэнэй ёһоор 1972—1975 онуудта республика доторнай адууһа малай 46 томо байра шэнээр баригдаха юм. Тэрэ тоодо Прибайкалиин аймагта 24 мянган гахайн багтаха байра, Кабанскын нугаһанай фабрика, Загарайн шубуунай фабрика, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоздо 3 мянган үхэр шахаха байра болон бусад ороно.

Гэхэ зуура, барилгын хүдэлмэри тон удаанаар, шанар муутайгаар бүтээгдэнэ. Малай зарим байранууд хараалагдаһан болзорһоонь 1,5-2 дахин удаан саг соо бодхоогдоно. Хяагтын, Эрхирэгэй, Сэлэнгын совхозуудта, Захааминай аймагай «Победа», XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта малай байранууд 6-7 жэл соо баригдажа байна. Тэдэ байрануудые «Бурятцелинстрой» трестын, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд бодхоодог юм. Теэд хэзээшье дүүргэгдэхэ байһаниинь мэдэхын аргагүй.

Эдэ бүгэдэ хадаа хүдөөгэй барилгын организацинуудай муугаар ажаллаһаниие харуулна. Барилгын ажал һулаар эмхидхэгдэнэ, шанарынь үшөөл муу зандаа, хүдэлмэришэд оройдоол нэгэ халаан соо ажаллана. Тиихэдэ барилгын материал дуталдана, хүдэлмэриин ехэ саг хүсэд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй. «Бурятцелинстрой» трестын коллективэй дунда ажалай бүтээсэ удаанаар дээшэлнэ. Дурсагдаһан эдэ дутагдалнуудые түргэн усадхахын тула хүдөөгэй барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй райком ба аймгүйсэдкомууд таараха хэмжээ абаха болоно.

— 1971 оной туршада Улаан-Үдын барилгашад хамтадаа 50 гаран миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэһэн байна. Авиационно, локомотив-вагон заһабарилгын заводуудта барилгашадай хүсөөр ехэ ажал хэгдээ, соёлой, ажаһуудалай 18 байшан ашаглалгада оруулагдаа, 110 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра баригдаа. Гэр барилгын комбинадай, авиационно заводой СМУ-гай, ЛВРЗ-гэй ОКС-ын коллективүүд ажалдаа һайн үрэ дүнгүүдые туйлаба. — гэжэ КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** тэмдэглэбэ. —Гэхэ зуура барилгын организацинуудай ажалда үшөө ехэхэн дутагдалнууд бии.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин жэлэй түсэб хамта дээрээ дүүргэгдээгүй. Городто барилгын 21 организаци бии юм. Тэрэнэй арбан хоёрынь 1971 оной ажалай түсэб, абаһан уялгаяа дүүргэжэ шадаагүй. Гэр байра бариха түсэб гүйсэд бэелүүлэгдээгүй. Хүүргын хэрэгсэлнүүдэй заводой зарим объектнүүд, «Теплоприбор» заводой, Сотниковой теплицын комбинадай, технологическа институдай лабораториин корпусой, универмагай барилганууд удааруулагдажа байна. Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи, 3-дахи, 7-дохи СМУ-нууд барилга хэхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. Барилгын шанар үшөөл муу байһаар.

Ямар шалтагаанһаа барилгын хүдэлмэри удааруулагдана гээшэб? Нэн түрүүлэн барилгашадай ажал биратай һайнаар эмхидхэгдэнэгүй, ажалай бүтээсэ һанаһанда хүрэмөөр дээшэлүүлэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Городой барилгын 11 организаци ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. № 1, 2, 3, 7 СМУ-гай коллективүүд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэхэһөө байтагай, урзанданайнь хэмжээнһээ доошолуулһан байна.

Ажалай бүтээсэ яахадаа удаанаар дээшэлнэб? Барилгын технологи хазагайруулха ябадал дайралдана, хүдэлмэри удаа дараалан хэхэ гурим сахигданагүй, хүдэлмэриин ехэ саг бүтээсэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ, барилгашад хэрэгтэй материалаар саг соогоо гүйсэд хангагданагүй. Буряадай барилгын управлениин хүтэлбэрилэгшэд СМУ-нуудай хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинан шалганагүй, хэрэгтэй газартань туһаламжа хүргэгдэнэгүй.

Ажал хүдэлмэриеэ урагшатай һайнаар ябуулхын тула барилгын материалнуудай һайн баазатай болохо шухала. Энээниие барилгын управлениин, «Забайкалтрансстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэд һайса ойлгожо, мэдэжэ байбашье, өөһэдынгөө баазануудые түргөөр бариха асуудалда анхарал багаар табина. Жэшээлхэдэ, Грязнухинска хирпиисын заводой барилгын 1971 оной түсэб оройдоол 60 процент, Татауровска барилгын материалнуудай комбинадай ядаа шадаа 16 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Бетон-растворой завод гурбадахи жэлээ баригдажа байна. Гэр барилгын комбинадай барилга эхилһээр арбаад жэл болобошье, хэзээ дүүргэгдэхэ байһаниинь мэдэхын аргагүй. Тэндэ январь һара соо оройдоол 2 мянган түхэригэй ажал хэгдэһэн байха юм.

Иимэ ябадал саашадаа тэсэхын аргагүй. Барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд, мүн городой КПСС-эй райкомууд, райгүйсэдкомууд эдэ дутагдалнуудые хараадаа абажа, дары усадхаха талаар хэмжээ абаха болоно. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, прораб ба мастернуудай үүргэ болон харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэг хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай организацинуудай шухала зорилгонуудай нэгэн гээшэ. Тиихэдэ барилгашадай дунда социалис мүрысөө ёһотоор, удха түгэлдэрөөр эмхидхэжэ, дүүргэлтыень хинан шалгажа, дүнгүүдыень саг соонь сорсолжо, олондо ойлгуулжа байха шухала.

— Манай управлениин заводуудай хүдэлмэрилэгшэд 1971 ондо муу бэшээр ажаллажа гараа. Материал үйлэдбэрилхэ гүрэнэй түсэб гол түлэб дүүргэгдэһэн байна,—гэжэ республикын барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин начальник **Н. И. Миханьков** хэлэбэ. — Ажалай бүтээсэ жэл соо 17 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байбашье, энэ талаар хараалагдаһан түсэбнай дүүргэгдээгүй байна. Барилгын материалнуудые гаргадаг заводуудта шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно, үйлэдбэриин талмай үргэдхэгдэнэ, хуушан түхеэрэлгэнүүд шэнэдхэгдэн заһабарилагдана.

Улаан-Үдын хирпиисын завод жэл соо жэгдэ һайнаар хүдэлжэ гараа. Тэрэ заводой нүхэр Чимитовэй хүтэлбэрилдэг бригада жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь холо урид дүүргэһэн байна. Заводой коллектив үнгэрөөшэ жэлдэ 801 мянган хирпиисэ түсэбһөө гадуур гаргаа, 220 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Тэндэ ажалай түрүүшүүл олошоронхой.

Ажал хүдэлмэридөө зарим тэды амжалтатай байбашье, дутагдалнууднай үшөөл олон. Хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха талаар биратай юумэн хэгдэнэгүй, хүдэлмэришэдэй зүгһөө журам хазагайруулха ябадал усадхагдаагүй, барилгын материалнуудай шанар һайжаруулагдахаар.

Манай управлениин хүдэлмэришэд барилгада хэрэгтэй материал гаргадаг гэжэ ойлгосотой. Теэд баазамнай үшөөл муу байһаар. Капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри барилгын управлениин коллектив гүйсэд ашаглажа шаданагүй. Улаан-Үдын хирпиисын заводто, Татауровска барилгын материалнуудай комбинадта, силикатна хирпиисын заводто үйлэдбэри үргэдхэхэ талаар ехэ ажал хэгдэхэ ёһотой аад, хүсэндөө хүргэгдэнэгүй. Тэрэниие түргэдхэхэ талаар Буряадай барилгын управлениин хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абаха бээз гэжэ найдагдана.

«Красноярскгипросовхозстрой» институдай Буряадай филиалай директор **С. Л. Очиров**, «Бурятгражданпроект» институдай директор **Н. И. Гаврилюк** гэгшэд шэнээр бодхоогдохо барилгануудай проект зохёохо асуудал дээрэ тодорхойгоор тогтожо хэлэбэд. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөөгэй барилга һайжаруулха асуудалда тон ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. 1972—1975 онуудта республика доторнай адууһа малай олон томо байранууд шэнээр баригдаха ёһотой. Тэдэнэй проектнүүд мүнөө зохёогдожо байна. «Красноярскгипросовхозстрой» институдай филиалай хүдэлмэрилэгшэд 1971 ондо 600 хониной багтаха байрын проект зохёогоо. Тэрэ проектээр мүнөө Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхоздо барилга эхилэнхэй. 1972 ондо эхилэгдэхэ барилгануудай проектнүүд үнгэрһэн жэлэй сентябриин 1-дэ зохёогдожо дүүргэгдээ һэн.

— Манай коллективэй ажал захил хэгшэдэй, барилгашадай ажалһаа гол түлэб дулдыдадаг юм, — гэжэ нүхэр Гаврилюк тэмдэглэбэ. — Теэд ажалдамнай нилээд бэрхэшээлнүүд дайралдадаг. Ушарынь юуб гэбэл, колхоз ба совхозуудай барилгын түсэб бүхэли жэл соо һэлгэгдэжэ, хубилалта оруулагдажа байдаг. Ерэхэ жэлдэ бодхоогдожо эхилхэ барилгануудай проектдэ захил энэ жэлэй түрүүшын квартал соо үгтэхэ ёһотой юм. Теэд бидэндэ апрель, май һарануудта үгтэдэг. Тиигэхэдээшье хэрэгтэй юумэнүүдынь гүйсэд бэшэ байдаг.

Проект зохёолгын хүдэлмэри гуримшуулха саг ерээ. Улаан-Үдэ городто бодхоогдохо барилгануудай проектые горсоведэй главна архитекторэй управленеэр дамжуулан, тиихэдэ хүдөөгэй барилгануудай проектые республикын Министрнүүдэй Соведэй барилгын хэрэг эрхилхэ ба архитектурын управленидэ суглуулжа согсолоод, проект зохёодог организацинуудта үгэдэг байбал, һайн болохо һэн. Энэ шэнэ юумэн бэшэ. Бусад область, хизаарнуудта иимэ гурим тогтоогдоһоор үнинэй.

— Манай барилгашадай коллектив 1971 ондо абаһан социалис уялгануудаа бүхы талаарнь дүүргэжэ шадаа, — гэжэ «Иркутсклестрансстрой» трестын Баргажанай барилга-хабсаралгын управлениин начальник **Н. В. Рудаков** тэмдэглэбэ. — Управлениин хүдэлмэришэд жэл соо модо зөөхэ 60 километр харгы, 170 үхибүүнэй байха хүүгэдэй саад, пионернүүдэй лагериин түрүүшын ээлжээ, нэгэ доро 60 хүнэй эдеэлхэ аргатай столово, һургуулиин байшан, котельнэ болон бусад барилгануудые бодхоожо, ашаглалгада оруулаа. Гэр байра бариха жэлэй түсэб 135 процент дүүргэгдээ. Жэл соо 4127 мянган түхэригэй барилга хэхэ түсэбтэй байбал, тэрэнээ 106,3 процент дүүргэһэн байна.

Барилгада шэнэ арга нэбтэрүүлһэнэй, хүдэлмэриин саг зүбөөр хэрэглэдэг, техникээ һайнаар ашагладаг болоһоной ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ жэлэй түсэб 13 процентээр үлүүлэгдээ. Управлениин 40 хүдэлмэришэн олон мэргэжэлдэ һураа, 38 хүн мэргэжэл дээшэлүүлхэ курсада һуралсажа гараа. Тиигэжэ барилгын хүдэлмэриин шанар урдаһайхиһаа нилээд һайжарһан байна. Үнгэрөөшэ жэл соо хамтадаа 64 объект ашаглалгада оруулагдаа. Тэдэнэй 62-ыень «һайн», «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр гүрэнэй комисси тушаажа абаһан байна. Барилгын хүдэлмэриин өөрын үнэ сэн 6,5 процентээр доошолуулагдаа, 242 мянган түхэригэй олзо абтаа.

Ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэниие ударидаха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Коллективтэмнай ажалай түрүүшүүл жэл бүри олошорно. Г. А. Демин, И. М. Булатов, С. Н. Камагайкин, П. Д. Волчугов, И. П. Колодин, А. Д. Бутиков, Ф. М. Дульская гэгшэдэй ударидадаг бригаданууд жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие 150—170 процент дүүргэжэ, бултанай дундаһаа эрхимлэбэ. Хурамхаанай барилгын участогай коллектив мүн лэ һайн дүнгүүдтэй.

Коллективэй ажалда дутагдалгүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үнэ сэнгыень хямдаруулха, шанарыень һайжаруулха талаар бии байһан арга боломжонууд элирүүлэгдэжэ, гүйсэд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй. Үнгэрһэн жэл соо харгы барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри гүйсэд хэрэглэгдээгүй. Тэрэнэй гол шалтагаанинь юуб гэбэл, харгы барилгада хэрэглэхэ техникэ дуталдана. Техникээр оройдоол 60 процент хангагданхайбди. Барилгын материал баһал дуталдана.

Энэ жэлдэ манай хүдэлмэришэдэй хүсөөр хэгдэхэ барилгын хэмжээн нилээд ехэ болоо. Тиимэһээ шэнэ хүдэлмэришэдые абаха болонобди. Гэхэ зууураа гэр байра дуталдана. «Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэрилэгшэд гэр байра барилгада мүнгэ зөөри үгэхэ ёһотой аад, ойлгогдоогүй шалтагаанаар тэрэ асуудал зүбөөр шиидхэгдэнэгүй.

Баргажанай СМУ-гай хүдэлмэришэд 1972 ондо абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ, СССР Союзэй 50 жэлэй алдарта ойе ажалай шэнэ бэлэгтэйгээр угтаха байха гэжэ найдуулнаб гээд нүхэр Рудаков үгэеэ түгэсхэбэ.

Кабанскын аймагта баригдажа байһан Сэлэнгын **целлюлозно-картонно комбинат республикын эгээл томо, эгээл ехэ удха шанартай барилгануудай нэгэн болоно. Тиимэһээ тэндэхи барилгын управлениин начальник Ф. И. Сокольниковой** хэлэһэн үгые зүблөөндэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаһан байна.

— Үнгэрөөшэ жэлдэ управлениин коллектив муу бэшээр хүдэлжэ гараа. ТЭЦ-эй түрүүшын ээлжээнэй барилга дүүргэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаа,— гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. — **Мүн ЦКК-гай туһалбариин олохон объектнүүдэй барилга дүүргэгдээ. Урзанданайхитай сасуулжа үзэбэл, гэр байра хоёр дахин ехээр баригдаа. Хамта дээрээ 8 миллион гаран түхэригэй барилга хэгдээ. Ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ, өөрынь үнэ сэн хямдараа. Тиигэжэ 1 миллион үлүүтэй түхэриг олзо оруулһан байнабди.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): түрүү барилгашадай суглаанда хабаадагшад—834-дэхи мост поездын барилгын мастер Аркадий Тодоев, бригадир Владимир Санданов, Зэдын аймагай МСО-гой тракторист Будасурун Табанов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Энэ жэлэй эсэстэ комбинадай түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдахаар хараалагданхай. Тэрэниие хүсэндэнь хүргэхын тула 16 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Энэмнай тон харюусалгатай хэрэг гээшэ. Энэ шухала удха шанартай барилгые материалаар саг болзортонь гүйсэд һайнаар хангаха гээшэ мүнөөдэрэй гол эрилтэ болоод байна. Хэды тиимэшье һаань, барилгын материал дуталдаһаар, шанарыень нилээд һайжаруулхаар. ЦКК-гай барилга дээрэ хэрэгтэй техникэ, механизмууд ехээр дуталдана. Тиихэдэ барилгада хүдэлхэ хүдэлмэришэд үсөөн байһаар. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, республикын партийна, совет, ажахын организацинуудай. «Главвостоксибстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэд бидэндэ—барилгашадта туһалха бээз гэжэ найданабди.

— ЦКК-гай барилга дээрэ манай управлениһээ гадна тусхай шэглэлтэй барилгын 17 управлениин хүдэлмэришэд ажаллана. Сетевой графигаар хүдэлхэ талаар мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. ЦКК-гай барилгашад социалис мүрысөө улам һайнаар эмхидхэжэ, түсэбөөр хараалагдаһан ажалаа сүм дүүргэжэ, комбинадай түрүүшын ээлжээе энэ жэлдэ ашаглалгада оруулхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байна,—гэжэ нүхэр Сокольников мэдүүлбэ.

Республикын дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта эмхидхэгдэжэ, барилгада хүдэлдэг студентнүүдэй отрядай хэжэ байһан хэрэг, тэдэнэй хүдэлмэридэ ушардаг дутагдал, бэрхэшээлнүүд тухай, мүн барилгын эмхинүүдэй комсомолой организацинуудай, илангаяа Сэлэнгын ЦКК-гай, Галуута-Нуурай ГРЭС-эй комсомолшуудай ажал хүдэлмэри саашадань һайжаруулха хэмжээ ябуулгануд тухай ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **М. Ф. Маханов** тодорхойгоор тогтожо хэлээ.

Зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Галуута-Нуурай ГРЭС-эй барилгын управлениин начальник **А. Д. Авраменко**, «Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй главна инженер **Л. М. Баудэр** гэгшэд хабаадалсаһан байна.

***

Барилгын организацинуудай, барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадалсагшад КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **К. М. Продайводагай** элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Үгэ хэлэгшэд ажал хүдэлмэреэ саашадань һайжаруулха, дайралдадаг дутагдалнуудаа бушуу түргэн усадхаха талаар тодорхой дурадхалнуудые оруулба. Һүүлээрнь 1972 ондо хахэ ажалаа согсолһон социалис уялгануудые баталан абаһан байна.

ТАНГАНЬИКА—БАЙГАЛАЙ ДҮҮ

Африкын тэг дунда оршодог энэ нуур хүнэй ... түнга ногоон дээгүүр татажархиһан туйехэ сагаан далбага шэнгээр түрүүшын аяншаногдадаг. Нүгөө талаһаа хара-ногоон ... хүреэлэгдэһэн Танганьика үзэсхэлэн һайханаар харагдадаг. «Танганьика» гэжэ ...нь оршуулхада, «Саваннын далбага» гэһэн ... Энэл нэрээрээ нэршэшэнхэй.

Африкын Виктори, Альберт, Эдуард, Киву... гэдэг ехэ ехэ нуурнуудай дунда Танганьика ... хэбтэһэн могой шэнгээр үзэгдэнэ. ...хойто хажууһаа хадануудаар халхалагдаһан ... түбиинь англичанууд Р. Бертен, Дж. Спик ... 1858 ондо түрүүшынхеэ олоод, тэрэ сагһаа ... европейцүүдтэ мэдээжэ болоһон юм. Гэбэшье эдэ хоёр хүнэй нэрэ нуурые шэнжэлгын түүхэдэ мартагдашоо шахуу гэхэдэ болохо. Дэлхэйн ... ондо Танганьика тушаа түрүүшынхеэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгэһэн хүн гэбэл, Африкын шэнжэлэгшэ, суута Давид Ливингстон юм. Ливингстон хоёр/дахин (1840, 1858 онуудта) энэ «халуун түбиин» түбэй, урда районуудай мэдэгдээгүй газарнуудые шэнжэлхэ олон жэлэй аяншалга хэһэн байгаа. 1866 ондо гурбадахяа аяншалгади гарахадаа, Ньяса болон Танганьика нуурнуудай хоорондуур оршодог шэлые, тиихэдэ үшөө мэдэгдээгүй байһан Нил мүрэнэй эхиие элирүүлхэ зорилготой ошоо юм.

Дүрбэн жэл соо Ливингстонһоо һураг зэрэбэй дуулдахагүйдэнь, Мортон Стэнли түрүүтэй экспедици тэрэниие бэдэрхэеэ гараба. Аяншалгань урагшатай байгаа. Танганьика нуурай эрьедэхи Уджид хотондо эсэшэһэн, үбшэн Ливингстониие олоо һэн гэдэг. Энэнь—зуун жэлэй урда тээ болоһон хэрэг. Мүнөө Бурундиин республикын ниислэл—Бужумбура хотоһоо холо бэшэ, томо шулуун дээрэ хоёр аяншадай нэрэ, 25.XI.1871 гэһэн үгэнүүд һиилэтэй байдаг. Тэрэнь Ливингстоной һүүлшын экспедици байһан. Африкые 30 жэлдэ шэнжэлээшэ энэ хүн удаа тээнь хоёр жэл болоод, Африкын газар дээрэ наһа бараһан юм.

Тэрэ гэһээр Конго (үшөө Заир гэжэ нэрэтэй) мүрэн худар Танганьикаһаа нилээд ехэ уһан урдаа ааб даа. Нуурай нюрган дээгүүр нютагай загаһашадай онгосонууд, харин купецүүдэй тэнзээгэр баржануудшье, англичан, немец болон бельгицүүдэй сэрэгэй пароходуудшье тамаран дабшаһан лэ байха. Энэ газарай түлөө колонизаторнуудай хоорондоо тулалдахые, Африкын арадуудай эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө таблаад жэлдэ тэмсэхые, һүүлэй һүүлдэ бээ даанхай гүрэнүүдэй бии болоһые суута нуур хараһан байна. Тэдэ гүрэнүүдэй нэгэн нуурай нэрээр нэрэшэһэн аад, хожомынь Зинзибартай нэгэдэһэнэй удаа Танзани гэжэ нэрэтэй болонхой.

Мүнөө Заир, Бурунди, Танзани, Замби гэхэ мэтэ республиканууды холбодог пассажирска сшаанай замууд Танганьика нуур дээгүүр гарана. Ашаа ябуулха гол пункт—Кигомо портые дамжан, элдэб ашаанууд түмэр харгыгаар хари гүрэнүүдтэ абаашагдадаг.

Танганьика хэдэн миллион зониие эдеэлүүлнэ үндалуулна. Нуурай загаһашад пүүд болохо капитан гэжэ загаһанһаа эхилээд, ндгали, банга, сангала гэдэг жэжэхэн загаһануудые баридаг.

Мүнөө гидролог, зоолог, ихтиологууд нуурые шэнжэлжэ, хаража байдаг. Энэ нуур гидрологуудта илангаяа ехэ хүдэлмэри хүүлэдэг. Юундэб гэхэдэ, Танганьикын, мүн түбэй Африкын бусадшье нуурнуудай уһанай ехэ, бага болохонь тоогүй. Танганьикаһаа нэгэл мүрэн—Конго урдажа гарадаг, харин хэдэн арбаад гол, тэрэ тоодо уһаар тон элбэг—Рузизи шудхадаг. Бороогой ехээр ороо һаа, нуурай уһан заримдаа гэнсэтэ нэмэдэг юм.

Конго мүрэнэй адагые арилгаха. Танганьикада шудхадаг голнууд—илангаяа Рузизи дээгүүр хаалта бариха хэрэг нуурай эрьс шадархи гүрэнүүдэй уялга болонхой. Һаяхан Бурундиин правительствын уриалаар ерэһэн, ЮНЕСКО-гой эксперт, совет профессор, техникын эрдэмэй доктор Н. В. Сомов баһал тиимэ асуудалнуудые шэнжэлэлсэһэн, ... байна.

— Гайхалтай нуур, байгаалиин ёһотой эрдэни даа. Байгалһаамнайшье дутахагүй ха,—гэжэ профессор хэлээ һэн.

— Тиигээдшье эдэ хоёр нуур тон адлинууд юм. Байгал Танганьика хоёр дэлхэйн дээрэхи эгээн эртэ үүсэлтэй, эгээн гүнзэгы, дабһагүй уһатай нуурнууд гэжэ суурхадаг. Эдэ хоёр түхэл янзаараа, хэмжүүрээрээшье адли. Байгал—34 мянган, Танганьика—32 мянган дүрбэлжэн километр талмайтай, 1620, 1470 метр гүнзэгы. Байгалдашье, Танганьикадашье олон гол мүрэнүүд шудхадаг, тиигээд нэгэл мүрэн урдажа гарадаг: Байгалһаа—Ангар Танганьикаһаа—Конго Юниинь тад ондооб гэхэдэ, уһанайнь хүйтэн ба халуунинь. Байгалай уһан жэлэй таба һарын туршада хүрэдэг, 12—14 градусһаа дээшэ дулаасадаггүй, харин Танганьикын уһан 23 градусһаа хүйтэн болодоггүй. Теэд гайхаха юун байхаб даа, дүүнэршье ондо ондоо байдаг юм.

Бужумбура.

В. ЕВСЕЕВ,
ТАСС-ай корр.

СЕМИНАР БОЛОБО

ДОСААФ-ай Буряадай областной комитет республикын аймагуудай комитедүүдэйнгээ түрүүлэгшэнэртэй хэдэн үдэрэй семинар үнгэргэбэ.

ДОСААФ-ай областной комитедэй, Буряадай АССР-эй МВД-гэй, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд семинарта хабаадагшадтай элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна. Мүн хойто үдэрынь эдэнэр Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай ДОСААФ-ай эхин эмхиин хүдэлмэритэй танилсаһан, мүн тэрэнэй түрүүлэгшэ В. П. Астафуровай хөөрөө шагнаһан байха юм. Мүн эдэнэр ажалшадай дунда «сагаалса буудалгаар аягаад мүрысөө үнгэргөө һаа һайн бэ», «мүрысөөнэй дүн гаргалга» гэһэн асуудалнуудаар тусхай хэшээлдэ байлсажа гараба.

Г. ЗЫБИНА.

ЭДИР ХОККЕИСТНУУДЭЙ МҮРЫСӨӨН

Суулга нютагта түхеэрэгдэһэн елүүр дээрэ һаяхан эдир хоккеистнүүдэй шанга мүрысөөн боложо үнгэрөө. Хоёр үдэрэй турша соо болоһон тулалдаанда Мухар-Шэбэрэй аймагай һургуулинуудай эдир хоккеистнүүдһээ гадна, Захааминай аймагай һурагшад хабаадалсаһан байна.

Нэгэдэхи бүлэгтэнь Мухар-Шэбэрэй аймагай түб тосхоной дунда һургуулиин, Һэбэлдэйн, Суулга, Гашей тосхонуудтахи һургуулинуудай эдир хоккеистнүүдэй команданууд мүрысэжэ, Мухар-Шэбэр, Суулга тосхонуудтахи һургуулинуудай команданууд һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Шанга тулалдаанда Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин хоккеистнэр 2:1 гэһэн тоотойгоор суулгынхидые шүүбэ.

Хоёрдохи бүлэгтэнь Мухар-Шэбэр, Суулга, Гашей тосхонуудтахи һургуулинуудай ахамад һурагшад Захааминай аймагһаа ерэһэн һурагшад хоорондоо тулалдаһан байна. Энэ наадаанда Суулгын командынхид бусадаа илаа.

К. ЩЕРБАКОВА.

НОМТОЙ НҮХЭСЭДЭГ

Библиотекэ соо үдэр бүри хүн зон олоор сугларна. Алба хаагшад, багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд, һурагшад — ехэ, багагүй энээн руу ябажа, сүлөөтэй сагтаа һонин һонин номуудые уншахаһаа гадна, зарим айлнууд өөһэдынгөө библиотекэнүүдые уран һайханай ба политическэ номуудаар шэмэглэн зохёоно.

Аймаг дотор хүдөөгэй 4 библиотекэ, тэдэнь тус бүреэ 6-7 мянган элдэб номтой боложо шадаа. Тиихэдэ Орлик тосхондо аймагай һургуулиин ба үхибүүдэй библиотекэнүүд тоологдоно. Хамта дээрээ 36712 мянган хэһэг номуудтай болонхой. Ганса аймагай библиотекын жаса 13.688 номоор олошороо. Үхибүүдэй библиотекэ 5772 хэһэг номтой.

Библиотекын хүдэлмэришэн Галина Михайловна Пивоварова И. К. Калашниковай «Разрыв-трава» гэһэн романиие зүбшэн хэлсэлтээр уншагшадай конференцидэ бэлдэжэ байнхай. Энээндэ олон тоото уншагшад хабаадажа, роман тухай һанамжа дурадхалнуудые зүбшэхэ юм.

Д. ДУГАРОВ.

SAPPORO 72

БРОНЗО МЕДАЛЬ — МУРАТОВТА

САППОРО. Олимпиин XI наадайнай хоёрдохи үдэр конькишад хоорондоо түрүү һууриин түлөө мүрысөө. Эндэ 500 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Москвагай Валерий Муратов зайгаа 39,80 секунда соо гаталжа, бронзо медальда хүртэбэ. Алтан, мүнгэн медальнуудта ФРГ-гэй Эрхард Келлер, Швециин Хассе Берьес гэгшэд хүртөө. ФРГ-гэй спортсмен зайгаа 39,44 секунда соо гаталжа, Олимпиин наадаанай шэнэ рекорд тогтооһон, нүгөөдэнь зайгаа 39,69 секунда соо гаталһан байна.

Санаар урилдагшад сооһоо алтан, бронзо медальнуудые ГДР-эй спортсменүүд Ульбрихт Веллинг, Карл Люк, мүнгэн—Финляндиин Рауно Миеттинен абаба. Манай ороной түлөөлэгшэ Александр Посов бираагүй. Тиигэжэ долоодохи һуури эзэлбэ.

ХОККЕЙ. Олимпиин үбэлэй XI наадаанда хабаадалсахаар ерэһэн хоккеистнүүд хоёр бүлэг боложо хубаараад, февралиин 5-һаа мүрысөөгөө эхилбэ. Энэ үдэр Швециин команда США-гай хоккеистнүүдые—5:1, Чехословаки, Польшын командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн наадан 14:1 гэһэн тоотойгоор дүүрээ. Мүн энэ үдэр манай ороной суглуулагдамал команда Финляндиин хоккеистнүүдые 9:3 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна. Удаадахи наадаанииинь үсэгэлдэр үнгэргэгдөө. Энэ үдэр СССР — Швеци, ЧССР — США, Финлянди — Польшын команданууд наадаба. Февралиин 8-да— ЧССР — Финлянди, февралиин 9-дэ — Швеци — Польшо, СССР — США, февралиин 10-да — СССР—Польшо, ЧССР — Швеци, США — Финлянди, февралиин 12-то — США — Польшо, февралиин 13-да — Швеци — Финлянди, СССР — ЧССР-эй хоккеистнүүд наадаха болонхой.

МАНАЙ ХОЁР ЭРХИМ

САППОРО, февралиин 6. (ТАСС). СССР-эй хэдэн удаа чемпион ябаһан, Ижевск хотын сапашан Галина Кулакова Олимпиин наадаанда хабаадалсахадаа алтан медальда хүртэбэ. Тэрэ 10 километрэй зайе 34 минута 17,82 секунда соо гаталһан байна. Мүн мүнгэн медальда манай ороной спортсменка Алевтина Олюнина хүртэбэ. Горький хотоһоо мүрысөөндэ ошоһон Алевтина Олюнина зайгаа 34 минута 54,11 секунда соо гаталһан. Финляндиин Марьятте Найосна зайгаа 34. 56,45 секунда соо гаталжа, бронзо медальда хүртэбэ.

Схенк — хоёрдохи алта абаба

Голландиин конькишан Ард Схенк Олимпиин наадан дээрэ хоёрдохёо мүрысэхэдөө — 1500 метрэй зайда дахинаа шалгаржа, хоёрдохёо алтан медаль абаба. Зайгаа хоёр минута 02,96 секунда соо гаталжа, тэрэ Олимпиин наадануудай рекорд тогтообо. Норвегиин Руар Гренвальд, Швециин Еран Классон гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлжэ, мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртөө. Эдэнэр тус тустаа 2.04,26—2.05,89 секунда соо зай гаталаа.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭБЭ

САППОРО. Олимпиин наадаанда 70 метрэй трамплинһаа һүрэлгөөр Японой спортсмен Юкио Касая бултанһаа эрхим дүн — 84,79 метрэй тэмдэг дээрэ буухадаа, 244,2 очко абажа, алтан медальда хүртэбэ. Мүн Японой спортсменүүд Акицугу Конно, Сейдзе Аоти гэгшэд эрхимлэгшэһээ хэдэхэн метрээр гээгдэжэ, мүнгэн, бронзо медальда хүртэһэн байна. Манай ороной түлөөлэгшэ, дэлхэйн хоёр удаа чемпион ябаһан Георгий Напалков (Горький) дүн хамтадань 202,2 очко абажа, долоодохи һуури эзэлбэ.

Гоё һайхан хатар

Макоманай байшангай елүүр дээрэ хоёр хоёроороо һолжорогшодой мүрысөөндэ дэлхэйн чемпионууд Ирина Роднина Алексей Уланов хоёр гоё һайханаар хатаржа, эндэ сугларагшадые баясуулаа. Нэгэ үдэрэй туршада эдэ хоёр 104,5 балл абажа, түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Зүгөөр мүльһэн дээгүүр һолжорходоо һайн техникэ харуулхые оролдоһон Канадын фигуристнууд бираагүй. Тиигэжэ эдэнэр эрхимлэгшэдһээ доогуур балл абажа гараха баатай болоо. Москвагай нүгөөдэ түлөөлэгшэд Ирина Черняева Василий Благов хоёрой гүйсэдхэһэн хатарта судьянар 97,9 балл үгэһэн байна. Тиигэжэ эдэнэр зургаадахи һуури эзэлбэ.

Ленинградһаа ошоһон Людмила Смирнова Андрей Сурайкин гэгшэд нугархай бэрхээр наадажа, эрхимлэгшэдһээ 0,1 баллаар гээгдэбэ.

(ТАСС).

Винницкэ гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театр һаяхан драматург Габит Мусреповэй «Поэма о любви» гэжэ зүжэг бэл[illegible] харагшадай анхаралда табиба. Эндэ Баян гэжэ казах басаган [illegible] эрэлхэг хүбүүн Козы Корпеш хоёрой инаг дуран тухай хөөрэг[illegible] Энэ бэлэдхэлээ Винницкэ артистнар СССР-эй 50 жэлэй ойдо зор[illegible]на.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баян (артистка Клавдия Федоровна Бар[illegible] рэнэй нүхэр басаган Тансик (артистка Маина Михайловна Ушне[illegible]

ТАСС-ай фотохрон[illegible]

12 жэлэй саада тээ Хорниин аймагта хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули нээгдэһэн байна. Мүнөө тус һургуулида 70 гаран үхибүүн һуралсадаг. Эндэ үхибүүд 7—14 наһа хүрэтэр баяан ба фортепьяно дээрэ наадажа һураха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүгжэмэй багша Сергей Григорьевич Кривошеевэй үхибүүдтэеэ ээлжээтэ хэшээлдээ байхыень харанат.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Эзэрхэг түримхэйшүүлэй хара мэхэ

Американ арад Индохитадтахи эзэрхэг түримхэй дайнда ойн заяанһаа дурагүй юм. Дайнда эсэргүү хүдэлөөнэй Холбоото Штадуудта үргэн ехэ дэлисэтэй болоһон ушар—дээрэ хэлэгдэһэнэй эли тодо гэршэ мүн. Сагаан байшангай түмэр хүреэшье, олон тоото харуулшадшье Вьетнамай дайе буруушааһан жагсаалнуудһаа США-гай президентые саражa шаданагүй.

«Ридерс дайджест» гэжэ консервативна журналай редакторнуудта медальнуудые Никсонэй барюулха ёһололой боложо байха үеэр «Алалсаа болюулагты!» гэһэн плакат Сагаан байшан соо үзэгдөө. Ёһолол дээрэ наада табиһан ансамбльда хабаадагшадай нэгэн Кэролл Фёрачи гэжэ нэрэтэй эхэнэр тэрэ плакадые толгой дээрээ үргөөд байба. Дай буруушаагша эрэлхэг зоригто энэ эхэнэр хон-жэн оршон байдалда авансцена дээрэ гараад, «Вьетнамай хүн зон дээрэ бомбо хаяхаяа, амитад болон ургамал үгы хэхэеэ болиит» гэжэ хашхараа.

Хожомынь тодорхойлон мэдэхэдэ, Ферачи дайнда эсэргүү нэгэншье эмхидэ хабаагүй байшоо. Энэнь ехэ ушар удхатай. Тиин Ферачиин буруушаалгань Вьетнамда Пентагоной үйлэдэжэ байгаа алалга хюдалгые американ арадай олонхиин ехээр буруушаадагай гэршэ болоно. Тон олонхи американецууд Индохитадай дайе дары болюулха эрилтэ табина гэжэ удаадахи үдэрынь «Нью-Йорк таймс» мэдэрхэ баатай болоо. Һунгалтын урда тээхи кампаниин орон дотор ябуулагдажа байһан оршон байдалда США-гай правительство олониитын һанал бодол хараада абажа, элдэб эсын баша мэхэ хэхэ һэдэлгэ гаргана. Вьетнамдахи дайн байлдаае амгалан аргаар болюулха оно мүр эдэбхитэйгээр бэдэржэ байһан хэбэр янга харуулха гэжэ али болохоор оролдоно. ДРВ-гэй. США-гай түлөөлэгшэдэй хоорондо юрын уулзалгануудай үнгэргэгдэһэн ушарые олондо мэдээжэ болгохо гэһэн США-гай правительствын шиидхэбэринь түрүүшын ээлжээндэ тиимэл ушараар тайлбарилагдана. Гэхэтэй хамта, тэдэ уулзалганууд тухай тунхаглахагүй гэһэн хэлсэлгээ эбдэһэнь, баримтануудые будүүлигээр хазагайруулһан байна.

Вьетнам тушаа Париждахи зүблөөндэ хабаададаг ДРВ-гэй делегаци Вашингтоной эдэ балмад аашануудые эрид шууд элиршэлээ. Тэдэ юрын уулзалгануудта хабаатай үнэнтэ документнүүдые ДРВ-гэй правительствын һаяхан тунхаглаһан ушар Индохитад тушаа США-гай правительствын хоёр нюуртай политика баримталдаг байһые бүхы дэлхэйн үмэнэ үшөө дахин элишэлэн харуулба. Тунхаглагдаһан документнүүд Париждахи зүблөөндэ хабаададаг американ делегациие бэрхэтэй байдалда оруулаа, Америкын олониитые хүдхүүлэн тээлмэрдүүлхэ гэжэ һэдэдэг США-гай правительствын харата ябуулгые таһалдуулаа. Вьетнам тушаа Парижай зүблөөндэхи бодото байдалые бүхы дэлхэй хараба. Вашингтоной засагаархид худал хуурмаг үгэ тараахын хажуугаар, ДРВ-е һүрэг самолёдуудаар бомбодожо үргэлжэлһөөр гэжэ тусхайлан тэмдэглэхэ зүүраа.

Парижай «Франс Нувель» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Америкын правительствын эб найрамдалай түсэб» гэдэгынь дайнай шэнэ түсэб болошоо».

Туйлай хүшэр байдал

Һэльбэн шэнэдхэлгэ ба хүгжэлтэ хангаха уласхоорондын банкын мүнөөнэй президент Макнамара оборонын министр байха үедөө, Холбоото Штадууд вьетнамайхидал адли нэгэ бэшэ, хоёр дай хэхэ, тиихэтээ хамта, ороной дотоодын хүгжэлтын бүхы эрилтэ хэрэглэмжые бүрин хангаха хаба шадалтай гэжэ һайрхан мэдүүлһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо дүрбэншье жэл үнгэрөөгүй, теэд һайрхуу абаралдалгынь худал хуурмаг байһые бодото байдал балшыса элирүүлбэ.

«Вьетнамдахи дайн манайда тохёолдоһон сэдьхэлэй хёмороной гол шалтагаануудай нэгэн болоно, манай экономическа бэрхэшээлнүүдэй уг ундэнь тэрээнһээ гаранхай». Президент Р. Никсон орон доторхи байдал тухай жэл бүриин заншалта бэшэгтэйгээр конгрессто хандахадаа, тиигэжэ оорөө сэхэ мэдэрһэн байна. Америкын президент иигэжэ хэлэхэдээ, үнинэй мэдээжэ юумые дабтан баталһан лэ болоно. Америкын экономико дайнай һүрэг ехэ гаргашануудай туйлай хүндэ абаргада хабшагдаад, абиртажа байнхай. Холбоото Штадууд дайн байлдаанда бэлдэһэнэйнгээ. Индохитадтахи хорото балмад ябуулгануудайнгаа түлөө валютын талаар ехэ бэрхэшээлдэ, түлөөһэнэй балансын айхабтар ехэ гарза хохидолдо ороод, дэлхэйн дэлгүүрнүүд дээрэхи нүлөөниинь улам һуларжа байна.

20-дохи зуун жэлэй турша соо Холбоото Штадуудай экспортнь импортһээ хододоо булюу байдаг байһан юм. Һүүлэй 80 гаран жэлэй турша соо анха түрүүшынхеэ 1971 ондо Америкын гадаадын худалдаа наймаанда 2 миллиард үлүүтэй долларой гарза гай тохёолдоо. Энэнь — экспортын нэмэхэ эршэ түмпын талаар урдилдэгшэдһээ Холбоото Штадуудай ходо гээгдэжэ ябаһанай хойшолон мүн. США-гай финансын министр Конналлиин дурдаһан мэдээнүүдэй ёһоор, һүүлэй арбан жэлэй турша соо Японой экспорт —таба дахин, Баруун Германиин — гурба дахин, харин Холбоото Штадуудайхи оройдоо хоёр дахин нэмэһэн байха юм.

Америкын экономико сэрэгэй ехэ гаргашануудта дарагдажа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын талааршье урдилдэгшэдһоо гээгдэшоо. «Холбоото Штадууд промышленна үйлэдбэриин ашаг урэ дээшэлүүлхын түлөө мүрысөөнэй талааршье булигдаа» гэжэ Америкын худалдаа наймаанай палатын түрүүлэгшэ Дэвис һаяхан мэдүүлбэ.

Гэхэ зуура, США-дахи сэрэгэй-промышленна бүлэгүүдэй нүлөөн үшөөл ехэ байһаар. Яахадааб гэхэдэ, эдэ бүлэгүүд урдилдэн зэбсэглэлгын шэнэ шатые орондоо баадхажа шадаһан байна. Конгрессэй баталамкада табигдаһан 1972—1973 финансын жэлэй сэрэгэй гаргашануудай проект айхабтар ехэ хэмжээтэй — 83,4 миллиард доллар гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 7 миллиард үлүүтэй мүнгэ Пентагоной мэдэлдэ үгэхөөр хараална. Америкын капитализмын дорой толгые энэ гаргашын бүри һужэрөөхэ байһаниинь дамжаггүй.

ХИЛЫН ГААНАҺАА

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

Фам Ван Донг үгэ хэлэбэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулан шиидхэхэ тухай Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын февралиин 2-то хэһэн бата найдамтай мэдүүлгые ДРВ-гэй правительство халуунаар амаршалаад, шууд сэхээр дэмжэнэ гэжэ ДРВ-гэй правительствын премьер-министр Фам Ван Донг тэмдэглээ. ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ене Фок түрүүтэй эндэ айлшалжа байһан Венгриин партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ Ханойдо болоһон уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэрэ иигэжэ мэдүүлээ.

«Вьетнамизацилгын» политикые буруу һүргэхэ талаар. мүнөө вьетнам арад хүсэ шадалаа элсүүлэн тэмсэхэ ёһотой гэжэ Фам Ван Донг зааба.

Аюулгүйн Соведэй нүүдэл сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ

АДДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй Эфиопиин ниислэл хотодо болоһон нүүдэл сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Аюулгүйн Соведэй нүүдэл сесси долоон үдэрэй туршада хүдэлхэдөө, Португалиин эзэмдэлгэ доро байһан Африкын газар нютагуудтахи байдал тухай, Намиби тухай, мүн баһа ЮАР-тахи апартеидэй политика тухай резолюцинуудые баталаа.

Гэбэшье Аюулгүйн Совет Африка түбиин гол шухала асуудалнуудай нэгэн болохо Урда Родезидэхи байдал тухай ямаршье шиидхэбэри абажа шадаагүй.

Дураа гутан шүүмжэлнэ

ДУБЛИН. (ТАСС). Лондоной зонхилхы тушаалтадай Хойто Ирландиин Белфастдэ үйлэдэжэ байһан хашалта харшалалтые Ирландиин парламентаринууд дураа гутан шүүмжэлнэ. Лондондерридэ болоһон шуһата муухай үйлэ хэрэг тушаа «национальна шаналал гашуудалай үдэртэ» ороной улад зоной олоороо хабаадалсалга эрхэ сүлөөгэй түлөө Хойто ирландинхидай хэһэн тэмсэлые халуунаар дэмжэнэ гэжэ Ирландиин Республикын премьер-министр Джон Линч, Хойто Ирландидахи байдалда зорюулагдаһан парламентын заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Великобританиин правительство англис сэрэгүүдые Хойто Ирландиин Ньюри хотоһоо дары түргөөр гаргаха ёһотой гэжэ Джон Линч хэблэлдэ зорюулан мэдүүлгэ хээ. Юундэб гэхэдэ, гражданска эрхынгээ түлөө тэмсэлшэд амаралтын үдэр эндэ эб найрамдалта демонстраци хэхые хараална.

Голландиин правительство мэдэбэ

ГААГА. (ТАСС). Бангладешэй Арадай Республикые мэдэржэ байһан тухай шиидхэбэри Голландиин правительство баталан абаба.

ГҮРЭНЭЙ ПРЕДПРИЯТИНУУД ТУХАЙ ШЭНЭ ДҮРИМ

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Конгын Арадай Республикын гүрэнэй предприятинууд тухай дүрим эндэ тунхаглагдаа. Республикын президент Мариан-Нгуаби гэгшын баталһан энэ шухала документ промышленна, хүдөө ажахын ба худалдаа наймаанай гүрэнэй предприятинуудай эрхэ болон ажал ябуулгые тодорхойлно.

ИЗРАИЛИИН ОБОРОНЫН МИНИСТР ДАЯНАЙ АЙЛШАЛАЛГА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Израилиин оборонын министр Даян хоёр долоон хоногой айлшалалгаар Холбоото Штадуудта ерэбэ. Айлшалалгын тусхайта бэшэшье һаань, Даян Америкын ниислэл хотодо оборонын министр М. Лэйрдтэй, гүрэнэй секретарь У. Роджерстой, мүн бусад американска тусхай тушаалтадтай уулзаха юм. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Холбоото Штадуудай Тель-Авивые буу зэбсэгээр саашадань хангаха тухай асуудал, мүн баһа араб гүрэнүүдые хашаха хайраха талаар американо-израилиин түсэбүүд хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэгдэхэ байна.

Энээнһээ гадна, Израилиин сэрэгэй ябуулгада туһалхын тулада США-гай сионис организацинуудай мүнгэ зөөри суглуулгада Даян хабаадалсаха.

Дэлхэйн эхэнэрнүүдэй эрилтэ

БЕРЛИН. (ТАСС). Холбоото Штадуудай Индохитадай арадуудта эсэргүүгээр ябуулжа байгаа эзэрхэг түримхэй ябуулгые эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци эрид шууд шүүмжэлнэ. Вьетнамда амгалан тайбан байдал байгуулхые хүсэнэбди гэжэ американска засагаархидай нэгэнтэ бэшэ хэһэн мэдүүлгэ худал хуурмаг ябадал болоно, тэрэ үргэн ниитые төөрюулхэ зорилготой гэжэ МДФЖ-гэй мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

США-гай правительство Индохитадтахи эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа дары түргөөр болюулха ёһотой. Тиин бүхы сэрэгүүдээ эндэһээ гаргажа, гадаа талаһаа хамааралсалгүйгөөр ажал хэрэгээ шиидхэхэ арга энэ районой арадуудта үгэхэ ёһотой гэжэ МДФЖ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерацида ородог 95 оронуудай эхэнэрнүүдэй национальна 107 организацинуудай зүгһөө мэдүүлһэн байха юм.

Индохитадай арадуудай амгалан тайбан, бэеэ даанхай байдалай түлөө февралиин 11—13-да Версальда болохо Бүхэдэлхэйн ассамблейдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байһан тухайгаа Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци мэдүүлбэ.

ДИКТАТОРНУУДТА ТУҺАЛНА

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай сенат 1972 оной финансова жэлдэ (нёдондо жэлэй июлиин 1-дэ эхилһэн) хариин гүрэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхын тулада 3 миллиард һомолхо тухай хуулиин проектые һайшаагаа.

Урдынхидаал адли энээнэй диилэнхи хубинь диктаторнуудта, хүлһэншэдтэ туһаламжа үзүүлгэдэ табигдаха байна. Сэрэгэй болон экономическа туһаламжада 2,3 миллиард доллар һомологдоно. Үлөөшэ 700 миллион долларынь олонациональна банкнуудта американска түлбэри болоно.

Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэ нёдондо намарһаа эхилээд, орёо шанга тэмсэлдэ үнгэрөө.

Бусад оронуудай дотоодын хэрэгтэ хамааралсахын, хархис этэгээдүүдтэ дэмжэлгэ туһаламжа үзүүлхын тулада правительство мүнгэ һомолно гэжэ олохон сенаторнууд, конгрессменүүд сэхэ зааһан байна.

Диктаторнуудта, хүлһэншэдтэ американска сэрэгэй туһаламжа Пентагоной бюджедһээ һомологдохо. Мүнгэ һомолхо талаар сенадай комиссиин тоолон гаргаһанай ёһоор, «хариин гүрэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ» талаар США-гай гаргаша 13,7 миллиард долларто хүрэхэ.

Америкын Холбоото Штадуудта нэгэшье үдэр сэо ангиин тэмсэл замханагүй. Гансахан үнгэрһэн жэлэй туршада Нью-Йоркын хэлхээ холбооной хүдэлмэришэд, Чикагын багшанар, Детройт хотын автомобильна заводой хүдэлмэришэд болон бусад олон зон үйлсэдэ гараһан байна. Хэблэлдэ гараһанай ёһоор, мүнөө үедэ США-да хэлхээ холбооной хүдэлмэришэдэй профсоюзай 250 мянга гаран гэшүүн забастовкодо гаранхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нью-Йорк хотын телеграфистнууд забастовкодо гараад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТ[illegible]

Нэгэдэхи хуудаһанда: [illegible] Буряадай обкомой секр[illegible] К. М. Продайводагай эли[illegible] «Хуушан һууридаа» — В[illegible]колаевай корреспонденци. [illegible]циалис мүрысөөнэй алхам[illegible] информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: [illegible] эй обкомой секретарь К. М. [illegible]дайводагай элидхэлэй түг[illegible]

Гурбадахи хуудаһанда: [illegible] эй обкомой секретарь К. М. [illegible]дайводагай хэһэн элидхэл[illegible] хэлэлгэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: С[illegible]радахи олимпиадаһаа мэд[illegible]нүүд. Хилын саанаһаа.

Зэнхир экран

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА. 15.30 — дамжуулгын [illegible]грамма. 15.25 — орон д[illegible] һонин. 15.45 — үхибүүдтэ [illegible]рюулагдаһан мультфильм[illegible] 16.00 — «Олимпиин үбэлэй [illegible] наадануудай дээрэ» гэһэн дамж[illegible]га. 16.30 — концерт.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 17.05 — октябрятан[illegible] зорюулагдаһан т е л е ж у р[illegible] 17.35 — «Уласхоорондын [illegible] жэлэл» гэһэн дамжуулга. [illegible] —«Здоровье» гэһэн тележу[illegible]

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА. 18.25 — «Олимпиин үб[illegible] XI наадануудай дээрэ» гэһэн [illegible]жуулга. 20.25 — орон до[illegible] һонин. 20.35 — «Король [illegible] гэһэн уран һайханай ф[illegible] 21.45 — фильм-концерт.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 22.30 — хүгжэм.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА. 22.40 — «Зарька» гэһэн һайханай телефильм. 23.1[illegible] «Олимпиин үбэлэй XI наад[illegible] дээрэ» гэһэн дамжуулга.

Сагай уларил

Мүнөөдэр республика дот[illegible] үүлэтэйшэг байха. Хойто [illegible]гуудаар, мүн Байгал шадар[illegible]рим газарта бага зэргэ саһа[illegible]хо. Бэшэ аймагуудта саһан [illegible] хегүй. Баруун тээһээ һулан[illegible] һалхилха. Температура 12-[illegible] Байгал шадар, Баунтын, [illegible]нын аймагуудта 7—12, Ба[illegible] аймагай хойто захаарнь, [illegible]хаанай, Баргажанай аймаг[illegible] 17—22 градус, Улаан-Үдэ[illegible] ниндөө 29—31, үдэртөө 15[illegible] градус хүйтэн байха.

Февралиин 9-10-да рес[illegible]ка дотарнай үүлэтэйшэг, [illegible]дэ саһагүй байха. Баруу[illegible]һээ һулаханаар һалхилха. [illegible]пература һүниндөө 28-[illegible] үдэртөө 14—19, Байгал [illegible]хи аймагуудта һүниндөө 2[illegible] градус, үдэртөө 10—15 [illegible] хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телеф[illegible]

г. УЛАН-УДЭ, ул. [illegible] 35. Телефоны: редакт[illegible] 54-54, приёмная — 54-93, [illegible] редактора — 68-08, зам. [illegible]тора — 62-62, ответ. сек[illegible] — 50-52, зам. ответ. сек[illegible] — 36-76, отделы: пар[illegible] жизни — 60-91, сельского [illegible]зяйства — 64-36, 63-86, [illegible]ганды и агитации — 56-23, [illegible]мышленности и строите[illegible] — 61-35, советского стро[illegible]ства и быта — 69-58, ку[illegible] и школ — 60-21, писем [illegible] сельхоров — 67-81, инфор[illegible] — 34-05, общественная [illegible]ная — 56-62, машинное бю[illegible] 57-63, фотолаборатори[illegible] 30-61.

Н-03391. Заказ № 1[illegible]